

Załącznik Nr 1 do  
Uchwały Nr LXIII/390/2022  
RADY GMINY KLUCZE  
z dnia 30.05.2022 r.



**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH  
GMINY KLUCZE NA LATA 2022-2032**

SPIS TREŚCI	2
WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWY PRAWNE	4
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	5
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY KLUCZE	6
3.1. Położenie geograficzne gminy Klucze	6
3.2. Sytuacja demograficzna	8
3.3. Mieszkalnictwo	13
3.4. Bezrobocie	15
3.5. System oświaty	18
3.6. Niepełnosprawność	20
3.7. Inne problemy społeczne	22
3.8. Pomoc społeczna	26
3.9. Kultura	36
3.10. Organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	37
3.11. Zdrowie	39
3.12. Bezpieczeństwo i ochrona przeciwpożarowa	39
4. DIAGNOZA POTENCJAŁU I POTRZEB GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH W ŚWIATLE PRZEPROWADZONYCH BADAŃ	40
5. WIZJA ROZWOJU SPOŁECZNEGO GMINY KLUCZE	41
6. CELE I WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII	41
7. RAMY FINANSOWE	46
8. PROGRAMY I PROJEKTY	47
9. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	47

## WPROWADZENIE

Polityka społeczna to pojęcie złożone, które za A. Kurzynowskim można określić jako działalność państwa, samorządu i organizacji pozarządowych zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na równości i sprawiedliwości społecznej, sprzyjających zaspokajaniu potrzeb społecznych na dostępnym poziomie.<sup>1</sup> Niewątpliwie na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi jej kształtowania i realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych (SRPS).

Z kolei strategia sama w sobie jest to „określona koncepcja systemowego działania, polegająca na formułowaniu (...) długookresowych celów (...) i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, określaniu zasobów i środków niezbędnych do realizacji tych celów oraz sposobów postępowania (reguł działania, dyrektyw, algorytmów) zapewniających optymalne ich rozmieszczenie i wykorzystanie w celu elastycznego reagowania na wyzwania”.<sup>2</sup> W związku z powyższym możemy przyjąć, że SRPS to dokument koncepcyjny określający kierunki działań służących prowadzeniu racjonalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków zdiagnozowanych problemów społecznych. Wskazuje ona główne obszary problemowe, określa priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych działań.

Niniejsza strategia została opracowana w Centrum Usług Społecznych w Kluczach. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych oraz w procesie konsultacji społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, w tym jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, policji, a także organizacje pozarządowe i podmioty, w których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz mieszkańcy.

---

<sup>1</sup> Szarfenberg R., Krytyka i afirmacja polityki społecznej, Instytut Polityki Społecznej UW, Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej, Warszawa 2008.

<sup>2</sup> Strategie rozwiązywania problemów społecznych. Podręcznik metodyczny. Część praktyczna, Fundacja Polskiej Akademii Nauk, Lublin 2020, s. 14, za: J. Penc, Strategie zarządzania, cz. I: Perspektywiczne myślenie, systemowe działanie, Warszawa: Wydawnictwo Placet 1994, s. 143.

## 1. PODSTAWY PRAWNE.

Obowiązek przygotowania SRPS Gminy Klucze wynika wprost z przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2004 nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Zgodnie z art. 16b ust. 1 tej ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ✓ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 1990 nr 116 poz. 95 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 1982 nr 5 poz. 230 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2011 nr 149 poz. 887 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2003 nr 228, poz. 2255 z późn.zm),
- ✓ ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. 2007 nr 192, poz. 1378 z późn.zm.),
- ✓ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2005 nr 180, poz. 1493 z późn.zm),
- ✓ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2005 nr 179, poz. 1485 z późn.zm.),
- ✓ ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004 nr 99, poz. 1001 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2003 nr 122, poz. 1143 z późn.zm.),
- ✓ ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 1997 nr 123, poz. 776 z późn.zm.),
- ✓ ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. 2016 poz. 195 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2004 nr 210, poz. 2135 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1998 nr 137, poz. 887 z późn. zm.),

- ✓ ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2011 nr 112, poz. 654 z późn.zm.),
- ✓ ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 1994 nr 111, poz. 535 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. 2006 nr 251, poz. 1844 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. 2001 nr 71, poz. 733 z późn.zm.),
- ✓ ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. 2001 nr 71, poz. 734 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. 2014 poz. 1863 z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. 2016 poz. 1860 z późn.zm.),
- ✓ ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2003 nr 96, poz. 873 z późn.zm.),
- ✓ ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. 2006 nr 94, poz. 651 z późn.),
- ✓ ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 1991 nr 95, poz. 425 z późn.zm.),
- ✓ ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59 z późn.zm.),
- ✓ ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 nr 157, poz. 1240 z późn.zm.).

## **2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klucze na lata 2022-2032 jest zgodna z dokumentami o charakterze strategicznym i programowym na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Wśród nich należy wymienić:

- ✓ Strategię na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Europa 2020,
- ✓ Strategię Rozwoju Kraju do 2030,
- ✓ Politykę energetyczną Polski do 2030 roku,
- ✓ Politykę ekologiczną państwa 2030. Strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu do 2027,
- ✓ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- ✓ Strategię Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”,

- ✓ Strategię Rozwoju Powiatu Olkuskiego na lata 2016-2023,
- ✓ Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Olkuskiego na lata 2022-2027,
- ✓ Strategię Rozwoju Gminy Klucze na lata 2014-2022,
- ✓ Małopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do 2023 r.,
- ✓ Małopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2023 r.
- ✓ Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w woj. małopolskim na lata 2014-2020,
- ✓ Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Małopolski Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020,
- ✓ Małopolski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020,
- ✓ Małopolski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022,
- ✓ Wojewódzki Program Dotyczący Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Małopolskim na lata 2014-2020;
- ✓ Wieloletni program współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2018-2022,
- ✓ Program Współpracy Powiatu Olkuskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2022 rok,
- ✓ Program Współpracy Gminy Klucze z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art.3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022.

### **3. CHARAKTERYSTYKA GMINY KLUCZE.**

#### **3.1. Położenie geograficzne gminy Klucze.**

Gmina Klucze jest gminą wiejską położoną w północno-zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie olkuskim. W skład powiatu olkuskiego wchodzi sześć gmin: Bolesław, Bukowno, Klucze, Olkusz, Trzyciąż oraz Wolbrom.

Rysunek 1 – Gminy wchodzące w skład powiatu olkuskiego.



Źródło: opracowanie własne.

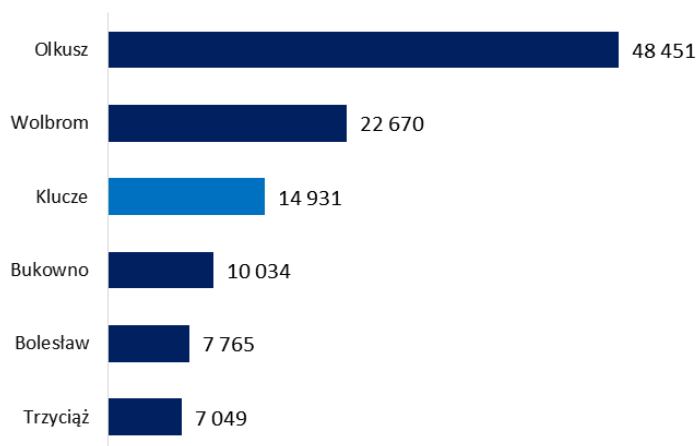
Powierzchnia gminy Klucze wynosi 119 km<sup>2</sup>; dzieli się ona na 15 sołectw: Bogucin Duży, Bydlin, Chechło, Cieślin, Golczowice, Hucisko, Jaroszewiec, Kolbark, Krzywopłoty, Kwaśniów Dolny, Kwaśniów Górny, Klucze, Rodaki, Ryczówek, Zalesie Golczowskie. W 2020 r. średnia gęstość zaludnienia gminy Klucze wyniosła 125 osób na km<sup>2</sup>.

Od stolicy województwa małopolskiego, Krakowa, gminę Klucze dzieli odległość 45 kilometrów. Gmina Klucze, ze względu na swoje usytuowanie na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, stanowi atrakcyjne miejsce pod względem turystycznym. Przez teren gminy przebiega Szlak Orlich Gniazd oraz inne lokalne szlaki turystyczne. Niewątpliwą atrakcją jest także Pustynia Błędowska będąca unikatowym miejscem pod względem geograficznym i przyrodniczym w skali europejskiej.

### 3.2. Sytuacja demograficzna.

W 2020 r. gmina Klucze liczyła 14,9 tys. mieszkańców i zajmowała trzecie miejsce wśród sześciu gmin powiatu olkuskiego pod tym względem. Większą liczbę mieszkańców w powiecie olkuskim od gminy Klucze miały gminy: Olkusz oraz Wolbrom.

Rysunek 2 – Liczba ludności w gminach powiatu olkuskiego w 2020 roku.



Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022..

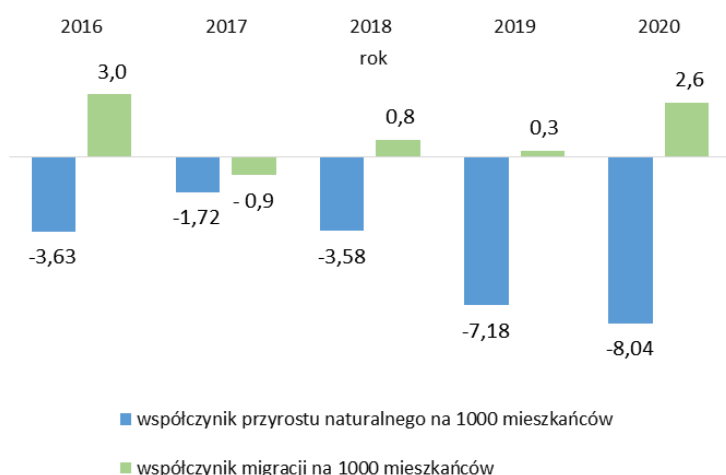
W latach 2016-2020 zmiana liczby mieszkańców w gminie Klucze cechowała się tendencją zniżkową. W 2020 r. liczba mieszkańców gminy była niższa o 239 osób niż w 2016 r., co ujęciu względnym oznacza spadek o 1,5% w tym okresie.

W 2020 r. odnotowano 88 urodzeń i 208 zgonów, co oznacza, że jedynie w tym roku w wyniku ruchu naturalnego ubytek liczby mieszkańców na terenie gminy Klucze wyniósł 120 osób, a więc w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców wyniósł on -8,04 osoby. W tym okresie odnotowano co prawda dodatnie saldo migracji - na terenie gminy zameldowało się 132 wobec 93 osób, które się wymeldowały. Niemniej współczynnik migracji wyniósł 2,6 na tysiąc mieszkańców, a więc napływ ludności na teren gminy nie mógł skompensować ubytku w liczbie mieszkańców, który wynikał z ruchu naturalnego.

W latach 2016-2020 na terenie gminy Klucze występowały ujemny przyrost rzeczywisty, który był wynikiem przede wszystkim ruchu naturalnego ludności.



Rysunek 3 – Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w gminie Klucze w latach 2016-2020.

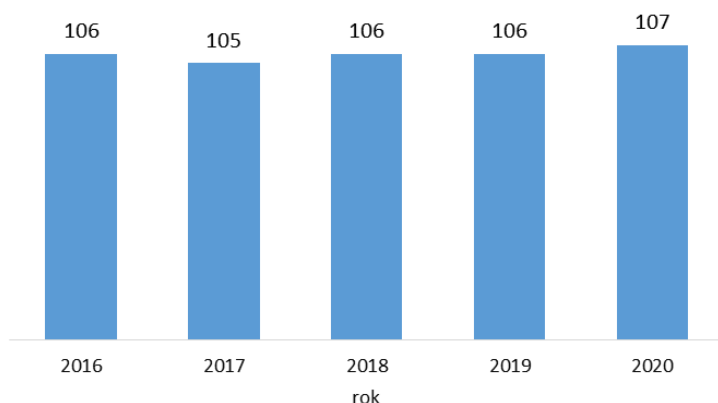


Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

Charakteryzując dynamikę przyrostu naturalnego, a więc ubytku ludności powstającego w wyniku nadwyżki zgonów nad urodzeniami, należy odnotować, że od 2018 r. wyraźnie się ona zwiększyła. Jednocześnie w tym okresie – z wyjątkiem 2017 r. - w gminie Klucze występowało dodatnie saldo migracji, a więc nadwyżka napływu ludności (zameldowań) nad jej odpływem (wymeldowani), jednakże, natężenie napływu ludności wynikające z ruchu wędrownego było wyraźnie niższe niż natężenie ruchu naturalnego ludności. W konsekwencji w każdym z objętych analizą okresów liczba mieszkańców gminy się zmniejszała – dodać można, że tempo tego procesu przyspieszało w ostatnich latach. O ile w 2016 r. współczynnik przyrostu rzeczywistego wyniósł -0,63 osoby na 1000 mieszkańców, to w 2020 r. wyniósł 5,44 osoby w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców.

Podobnie, jak w większości polskich gmin, tak i w gminie Klucze występuje dysproporcja między liczbą kobiet i mężczyzn – w strukturze mieszkańców określonej według płci dominowały kobiety. Przewaga kobiet nad mężczyznami na terenie gminy nie była bardzo duża, gdyż na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet.

Rysunek 4 – Wartości współczynnika feminizacji w gminie Klucze w latach 2016-2020.



Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

W latach 2016-2020 struktura ludności według płci na terenie gminy Klucze nie ulegała znaczącym zmianom.

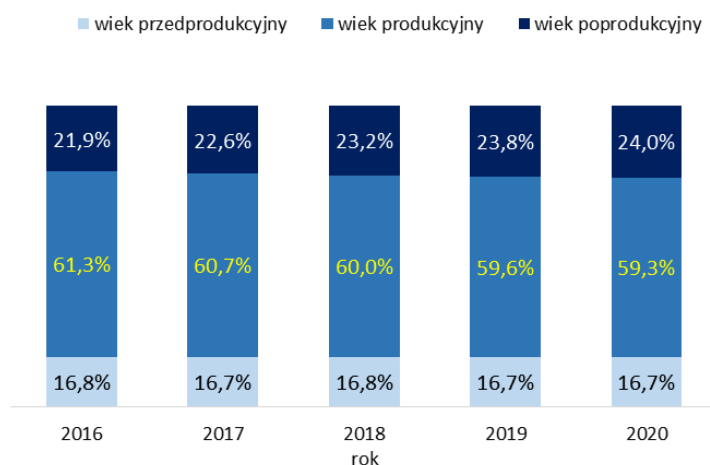
Dysproporcje w liczbie kobiet i mężczyzn są ściśle związane ze strukturą wieku mieszkańców gminy Klucze. Zgodnie z demograficznymi prawidłowościami wraz ze wzrostem udziału starszych kohort wieku w populacji zwiększa się udział kobiet, przy jednoczesnym spadku udziału mężczyzn. Oznacza, to że procesy starzenia populacji zmieniają struktury ludności wg płci.

Charakteryzując strukturę wieku mieszkańców gminy, należy przede wszystkim skupić się na tzw. ekonomicznych grupach wieku. W tym ujęciu wyodrębnia się grupy ludności w wieku: przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym<sup>3</sup>. Tego rodzaju podział jest ważny z punktu widzenia funkcjonowania podstawowych systemów społeczno-gospodarczych: wychowawczo-edukacyjnego, zabezpieczenia społecznego oraz rynku pracy. W 2020 r. wśród mieszkańców gminy Klucze dominowali mieszkańcy będący w wieku produkcyjnym, stanowili oni nieco ponad 59%, blisko jedna osoba na cztery była w wieku poprodukcyjnym i blisko 17% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym.

---

<sup>3</sup> Kategoria wieku przedprodukcyjnego obejmuje osoby w wieku 0-17 lat, z kolei wiek produkcyjny obejmuje kobiety w wieku 18-59 lat oraz mężczyzn 18-64 lat, i w końcu do kategorii wieku poprodukcyjnego zaliczane są kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej.

Rysunek 5 – Struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców gminy Klucze w latach 2016-2020.

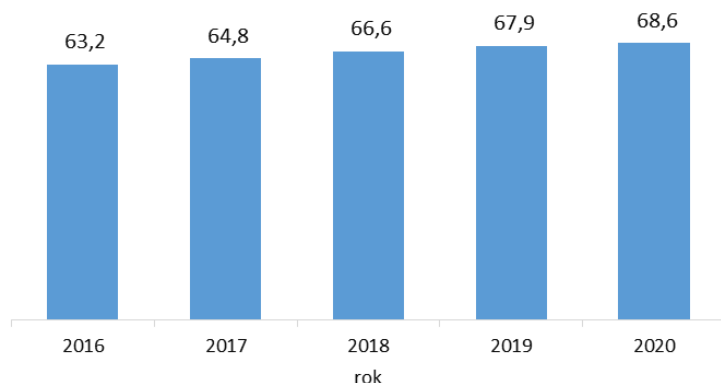


Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

Nawet w dość krótkim okresie tj. w latach 2016-2020 można stwierdzić na terenie gminy Klucze zauważalny wzrost udziału osób starszych (osób w wieku poprodukcyjnym), przy jednoczesnym kurczeniu się udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym. Oznacza to, że na terenie gminy Klucze można odnotować proces starzenia się mieszkańców, który jest dość powszechny nie tylko w skali kraju, ale także Europy.

Wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym kurczeniu się udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym odpowiada za niekorzystne zmiany w wartościach współczynników obciążenia demograficznego, które to obrazują relację liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym wobec 100 osób będących w wieku produkcyjnym. W 2020 r. na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Klucze przypadało 68,6 osoby w wieku nieprodukcyjnym. W ujęciu dynamicznym, w latach 2016-2020 można zaobserwować wyraźny wzrost wartości tego wskaźnika z 63,2 na początku analizowanego okresu do 68,6 na jego końcu. Biorąc pod uwagę niską stopę urodzeń i strukturę ludności wg wieku należy oczekiwać, że w najbliższych latach wartość wskaźnika obciążenia demograficznego będzie wzrastała. W szczególności wyzwaniem będzie wyraźny wzrost udziału osób starszych wśród mieszkańców.

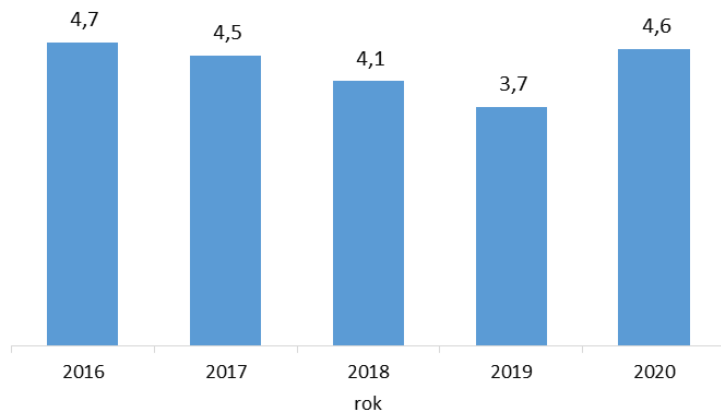
Rysunek 6 – Wartości współczynników obciążenia demograficznego w gminie Klucze w latach 2016-2020.



Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

Uzupełnieniem obrazu sytuacji demograficznej na terenie gminy Klucze jest charakterystyka zawierania małżeństw. W 2020 r. na terenie gminy zostało zawartych 4,6 małżeństw w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Rysunek 7 – Wartości współczynników małżeństw w gminie Klucze w latach 2016-2020.



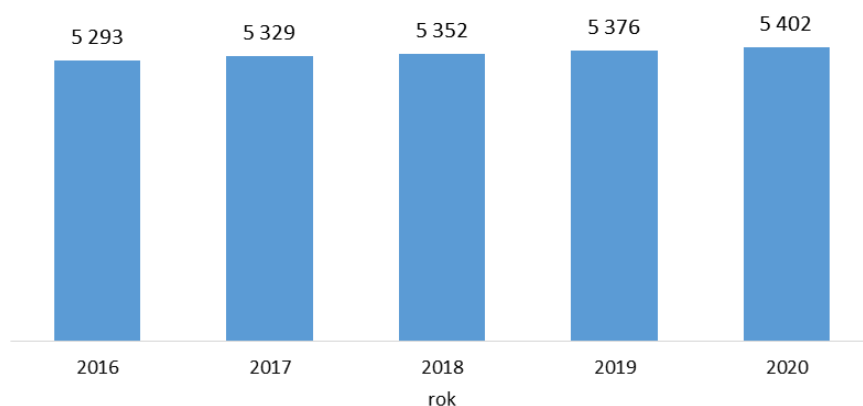
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

W ujęciu dynamicznym okazuje się, że natężenie małżeństw odnotowane w 2020 r. było jednym z najwyższych w okresie 2016-2020.

### 3.3. Mieszkalnictwo.

W 2020 r. w gminie Klucze było 5 402 mieszkań o łącznej powierzchni 444 091 m<sup>2</sup>, składających się z 23 391 izb. Oznacza to, że przeciętna powierzchnia mieszkania w gminie wyniosła 82,2 m<sup>2</sup>. Zasoby mieszkaniowe gminy w ostatnich latach nieznacznie się powiększyły. W porównaniu do 2016 r. liczba mieszkań wzrosła o 109, co w ujęciu względnym oznacza przyrost o nieco ponad 2%.

Rysunek 8 – Liczba mieszkań w gminie Klucze w latach 2016 -2020.

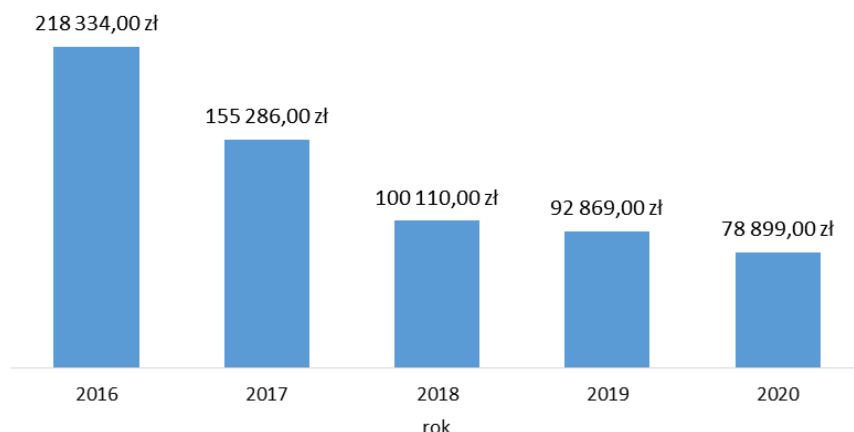


Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

W kontekście potrzeb mieszkaniowych, należy zauważyć, że w 2020 r. w gminie Klucze na 1000 mieszkańców przypadało 362,2 mieszkań, co inaczej rzecz ujmując oznacza, że przeciętnie na jedno mieszkania przypadało 2,76 mieszkańców.

W roku 2020 przyznano 409 dodatków mieszkaniowych na łączną kwotę 78 899 zł, oznacza to, że przeciętna wysokość dodatku mieszkaniowego w gminie Klucze wyniosła 192,9 zł.

Rysunek 9 – Wartość dodatków mieszkaniowych w gminie Klucze w latach 2016 -2020.



Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

W latach 2016-2020 łączna kwota przeznaczona na dodatki mieszkaniowe w gminie Klucze wyraźnie się zmniejszyła. W 2020 r. była ona niższa o 139 435 zł niż w 2016 r., czyli blisko trzykrotnie mniejsza. Obniżenie łącznej wartości dodatków mieszkaniowych w omawianym okresie wynikało przede wszystkim ze znacznej redukcji liczby przyznanych dodatków mieszkaniowych – w 2020 r. liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych stanowiła jedynie 40% z poziomu odnotowanego w 2016 r.

Na podstawie oficjalnych danych GUS można przedstawić ogólną charakterystykę techniczną zasobów mieszkaniowych na terenie gminy, a więc poziom wyposażenia mieszkań w kluczowe instalacje techniczno-sanitarne.

Rysunek 10 – Procent mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Klucze w 2020 r.



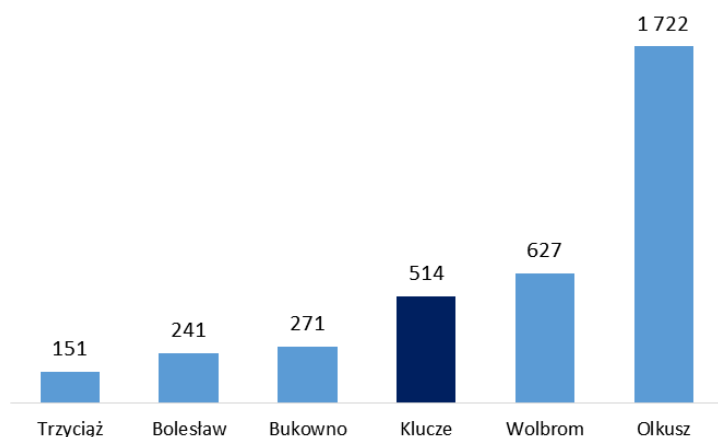
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

W 2020 r. w gminie Klucze przeważająca część mieszkań była wyposażona w kluczowe instalacje techniczno-sanitarne. W największym stopniu mieszkania miały dostęp do sieci wodociągowej – ponad 96% mieszkań. Stosunkowo dużo – około 90% – mieszkań było wyposażone w udogodnienia sanitarne takie jak: toaleta splukiwana oraz łazienkę. W 83% mieszkań było centralne ogrzewanie. Relatywnie najgorzej przedstawiała się sytuacja w przypadku dostępu do sieci gazowniczej – jedynie trzy na cztery mieszkania w gminie Klucze miały dostęp do gazu z sieci.

### 3.4. Bezrobocie.

W 2020 r. w powiecie olkuskim było zarejestrowanych 3 526 bezrobotnych osób, w tej liczbie 514 osób bezrobotnych było mieszkańcami gminy Klucze. Oznacza to, że wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie olkuskim 14,6% stanowiły osoby zamieszkałe na terenie gminy Klucze.

*Rysunek 11 – Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w gminach powiatu olkuskiego w 2020 r.*



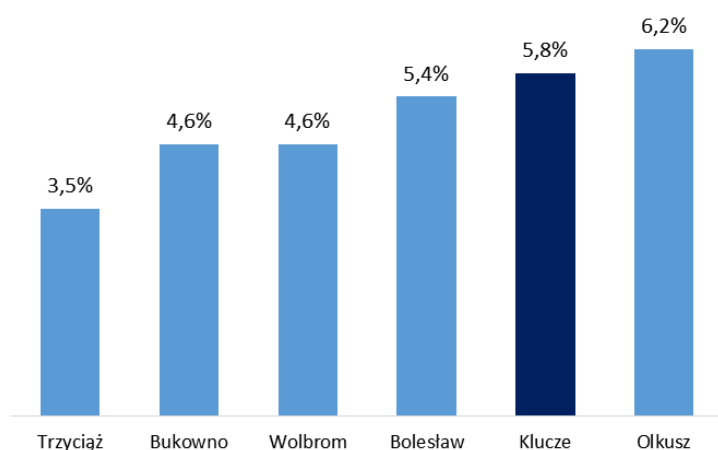
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

Wśród sześciu gmin powiatu olkuskiego najwięcej osób, które zarejestrowały się w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne pochodziło z gminy Olkusz, kolejną gminą pod względem liczby osób bezrobotnych był Wolbrom, a następnie liczbą grupę stanowili mieszkańcy gminy Klucze. W liczbach absolutnych najmniej osób bezrobotnych pochodziło z gminy Trzyciąż.

Informacje o absolutnej liczbie osób bezrobotnych z poszczególnych gmin powiatu olkuskiego dostarczają pewnego obrazu problemów z jakimi muszą się mierzyć na rynku pracy mieszkańcy tych gmin. Jednak przy charakterystyce bezrobocia warto także wykorzystać inną miarę – udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców będących w wieku produkcyjnym. Ta względna miara, w której liczbę bezrobotnych odnosi się do liczby osób w wieku produkcyjnym, pozwala na wyeliminowanie efektów wynikających z różnej wielkości populacji zamieszkujących poszczególne jednostki terytorialne.

Wykorzystanie wskaźnika udziału bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zmienia nieco obraz sytuacji na rynku pracy mieszkańców powiatu olkuskiego. Okazuje się bowiem, że najwyższe natężenie bezrobocia w 2020 r. występował w gminie Olkusz – 6,2% osób w wieku produkcyjnym było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Gmina Klucze pod względem udziału bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym zajmowała drugie miejsce w powiecie, 5,8% mieszkańców było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Nieco mniejsze skala bezrobocia niż w gminie Klucze występowała w gminie Bolesław – 5,4%. Z kolei w gminach Bukowno oraz Wolbrom wartość tego miernika wynosiła 4,6%. Najniższe natężenie bezrobocia w 2020 roku odnotowano w gminie Trzyciąż 3,5%. W tym miejscu dodać warto, że w 2020 roku w Polsce stopa rejestrowano bezrobocia wyniosła 6,3%.

Rysunek 12 – Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminach powiatu olkuskiego w 2020 r.

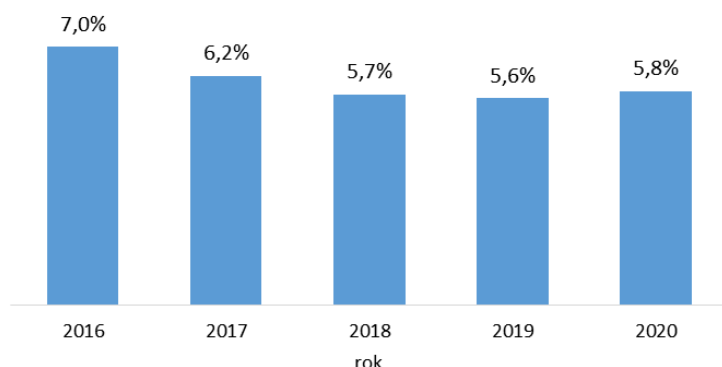


Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

W latach 2016-2020 natężenie bezrobocia wśród mieszkańców gminy Klucze wyraźnie spadło, choć podkreślić należy, że największa dynamika tego spadku miała miejsce w latach 2016-2018. O ile w 2016 r. 7% mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, to rok później było to już tylko 6,2% mieszkańców, a w 2018 r. jeszcze mniej bo 5,7%. W kolejnym okresie, a więc w roku 2019 i 2020 natężenie bezrobocia w gminie Klucze utrzymywało się na podobnym poziomie co w 2018 r.



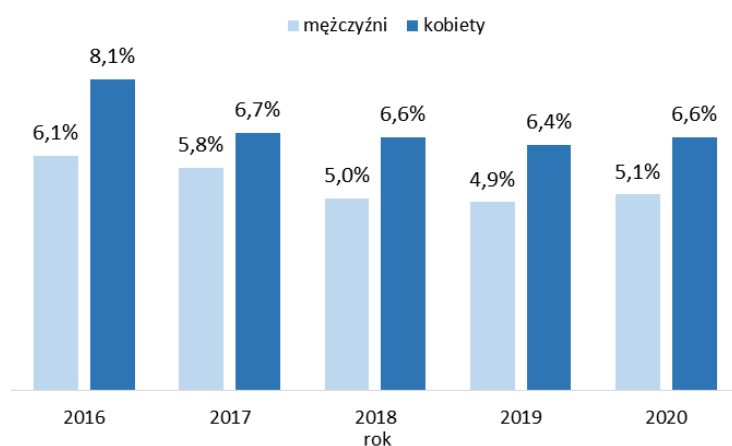
Rysunek 13 – Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Klucze w latach 2016 - 2020.



Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

Omawiając bezrobocie w gminie Klucze należy przyrzeć się także problemom kobiet i mężczyzn na rynku pracy. W 2020 r. wśród mężczyzn w wieku produkcyjnym udział osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wyniósł 5,1%, natomiast wśród kobiet był wyższy i sięgnął 6,6%.

Rysunek 14 – Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym wg płci w gminie Klucze w latach 2016 - 2020.



Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

W całym okresie, tj. latach 2016-2020, w gminie Klucze występowała systematyczna i wyraźna prawidłowość polegająca na tym, że natężenie bezrobocia wśród kobiet było wyższe niż wśród mężczyzn. Warto jednak zaznaczyć, że dynamika spadku natężenia bezrobocia w badanym okresie

była większa w podzbiorowości kobiet niż mężczyzn. O ile w 2016 r. różnica w natężeniu bezrobocia między płciami wyniosła 2 punkty procentowe, to w 2020 r. wyniosła już 1,5 punktu procentowego.

### 3.5. System oświaty.

W 2020 r. w powiecie olkuskim funkcjonowało 65 placówek przedszkolnych, które obejmowały opieką 3 750 dzieci. Siedem z tych placówek znajdowało się w gminie Klucze i obejmowało opieką 473 dzieci. Oznacza to, że na terenie gminy Klucze było zlokalizowanych 10,8% placówek przedszkolnych powiatu olkuskiego, w których opieką objęto 12,6% dzieci spośród wszystkich, które uczęszczały do przedszkoli w powiecie olkuskim.

Tabela 1 – Charakterystyka placówek oświatowych w powiecie olkuskim i gminie Klucze w 2020 r.

	Przedszkola		Szkoły podstawowe		
	Liczba przedszkoli	Liczba dzieci	Liczba szkół	Liczba nauczycieli (etat)	Liczba dzieci
Powiat olkuski	65	3 750	47	743	8 378
Gmina Klucze	7	473	7	100,12	1 166

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

W 2020 r. w powiecie olkuskim funkcjonowało 47 szkół podstawowych, finansowały one 743 etaty nauczycieli, w tych szkołach uczyło się 8 378 dzieci. Siedem szkół podstawowych znajdowało się w gminie Klucze, gdzie finansowano 100,12 etatu nauczyciela, i do których uczęszczało 1 166 uczniów. Oznacza to, że na terenie gminy Klucze było zlokalizowanych 14,9% szkół podstawowych powiatu olkuskiego, gdzie finansowano 13,5% etatów nauczycieli, i w których uczyło się 13,9% uczniów spośród wszystkich, którzy uczęszczaali do szkół podstawowych w powiecie olkuskim.

W 2020 r. gmina Klucze charakteryzowała się wysokimi współczynnikami skolaryzacji na poziomie podstawowym - zarówno brutto<sup>4</sup> i netto<sup>5</sup>. Wartości tych współczynników wyniosły odpowiednio: 96,05 oraz 95,8 i były wyższe niż w powiecie olkuskim, gdzie analogiczne wskaźniki wyniosły: 95,15 oraz 94,46.

<sup>4</sup> Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej, jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

<sup>5</sup> Współczynnik skolaryzacji netto to relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia w danej grupie wieku do liczby ludności w grupie wieku określonej, jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Rysunek 15 – Współczynniki skolaryzacji na poziomie podstawowym w gminie Klucze w latach 2016 - 2020 .

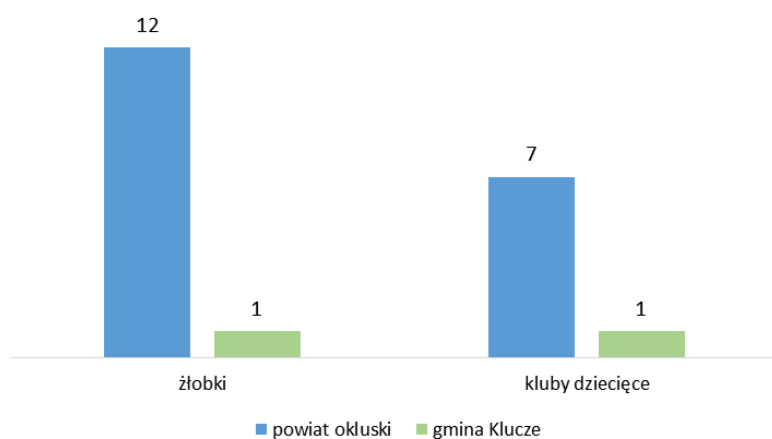


Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

W latach 2016-2020 w gminie Klucze można zauważyć poprawę poziomu skolaryzacji na poziomie podstawowym. W szczególności ujawnia się systematyczny wzrost wartości współczynnika skolaryzacji netto z poziomu 91,87 w 2016 r. do 95,8 w 2020 r.

W 2020 r. w powiecie olkuskim funkcjonowało 12 żłobków oraz 7 klubów dziecięcych zapewniających opiekę dzieciom do 3 roku życia.

Rysunek 16 – Liczba żłobków oraz klubów dziecięcych w powiecie olkuskim i gminie Klucze w 2020 r.



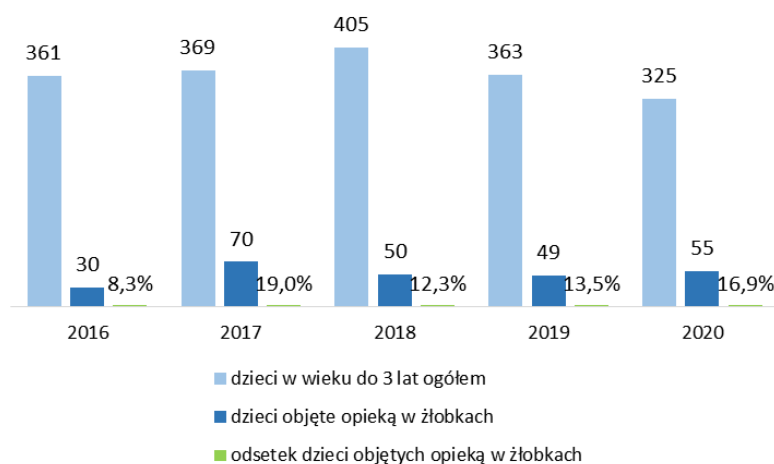
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

Jeden żłobek i jeden klub dziecięcy znajdowały się w gminie Klucze. Oznacza to, że na terenie gminy

Klucze było zlokalizowanych 8,3% żłobków oraz 14,3% klubów dziecięcych wśród placówek zlokalizowanych w powiecie olkuskim.

W 2020 r. gminę Klucze zamieszkiwało 325 dzieci w wieku do 3 roku życia, z tej liczby opieką w żłobkach objętych było 55 dzieci, co w ujęciu względnym oznacza że opieką żłobkową objętych było blisko 17% dzieci z gminy.

Rysunek 17 – Liczba dzieci w wieku do 3 roku życia oraz liczba i procent dzieci w objętych opieką żłobkową w gminie Klucze w latach 2016 - 2020.



Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, dostęp: 15.01.2022.

W latach 2016-2020 można odnotować wyraźny wzrost odsetka dzieci objętych opieką żłobkową. Ten dynamiczny wzrost miał miejsce w 2017 r. kiedy to względna liczba dzieci z gminy Klucze objętych opieką żłobkową uległa podwojeniu. W późniejszym okresie nastąpił co prawda spadek frakcji dzieci objętych opieką żłobkową, niemniej w porównaniu do 2016 r. liczba ta była wyraźnie wyższa. Świadczy o poprawie sytuacji w gminie w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi.

### 3.6. Niepełnosprawność.

Jak wynika z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Olkuszu liczba osób z powiatu olkuskiego, którym wydano orzeczenia o niepełnosprawności pozostaje w ostatnich latach na mniej więcej stałym poziomie.

W 2020 r. orzeczono niepełnosprawność wobec 138 osób w wieku poniżej 16 roku życia. Najczęściej dotyczyło to osób w wieku od 8 do 16 lat (67 przypadków), zaś najrzadziej dzieci w wieku od 4 do 7 lat (30 przypadków). Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności osób niepełnoletnich były choroby neurologiczne oraz choroby inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia

enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia oraz choroby układu krwiotwórczego.

Z kolei wobec osób powyżej 16 roku życia w 2020 r. w powiecie olkuskim orzeczono 1381 przypadków niepełnosprawności, w tym 460 dotyczyło znacznego stopnia niepełnosprawności, 651 umiarkowanego i 270 lekkiego stopnia niepełnosprawności. Najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności były choroby neurologiczne, upośledzenia narządów ruchu i choroby układu oddechowego i układu krążenia.

Najwięcej przypadków dotyczyło osób w wieku 60 lat i więcej (691). Zaledwie 337 osób spośród nich pozostawało w zatrudnieniu.

Szczegółowy rozkład orzeczeń o niepełnosprawności zawiera poniższa tabela.

**Tabela 2. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dla osób poniżej i powyżej 16 roku życia w latach 2018-2020 w powiecie olkuskim.**

	2018	2019	2020
Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wobec osób poniżej 16 roku życia	136	145	138
Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wobec osób powyżej 16 roku życia	1504	1534	1381

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Olkuszu.

W odniesieniu do mieszkańców gminy Klucze w 2020 r. wydano 293 orzeczenia o niepełnosprawności. Szczegółowy wykaz przyczyn niepełnosprawności przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 3. Mieszkańcy gminy Klucze zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu według przyczyny w 2020 r.**

Przyczyna niepełnosprawności.	Liczba osób
Upośledzenie umysłowe	6
Choroby psychiczne	30
Zaburzenia głosu, mowy i zaburzeń słuchu	8
Choroby narządu wzroku	5
Upośledzenia narządów ruchu	75
Epilepsja	4
Choroby układów oddechowego i krążenia	58
Choroby układu pokarmowego	8
Choroby układu moczowo-płciowego	18
Choroby neurologiczne	65

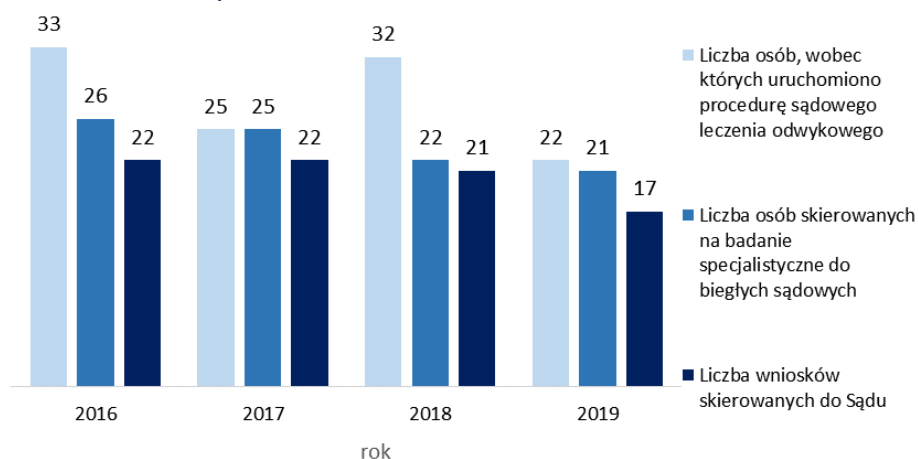
Inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia oraz choroby układu krwiotwórczego.	16
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Olkuszu.

### 3.7. Inne problemy społeczne.

Do głównych problemów społecznych w Polsce można z pewnością zaliczyć alkoholizm, który wywołuje różnego rodzaju negatywne konsekwencje zarówno na poziomie indywidualnym, grupowym, jak i społecznym. W gminie Klucze problem ten także występuje, a profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA). W 2019 r. GKRPA wobec 22 osób podjęła procedurę sądowego leczenia odwykowego, zaś na badanie do biegłych sądowych skierowano 21 osób, ponadto komisja przekazała do Sądu Rejonowego 17 wniosków o podjęcie przymusowego leczenia odwykowego.

*Rysunek 18 – Działania w zakresie leczenia odwykowego podejmowane wobec mieszkańców gminy Klucze przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2016 – 2019.*



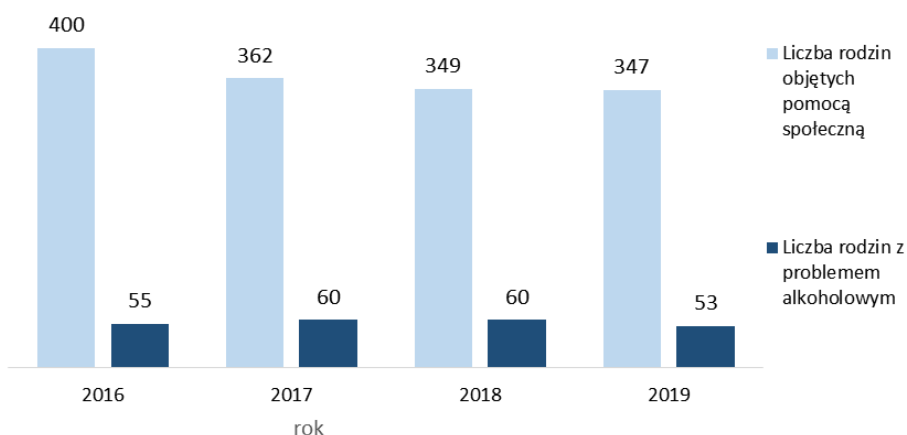
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań GKRPA na dzień 27.11.2019 r.

W latach 2016-2019 na terenie gminy następował spadek liczby osób wobec których GKRPA wszczyła procedurę sądowego leczenia odwykowego. W 2019 r. liczba osób wobec których zainicjowano tego rodzaju działania była niższa o jedną trzecią niż w 2016 r. W tym okresie spadła również, choć mniej dynamicznie, liczba osób, które zostały skierowane na badanie specjalistyczne wykonywane przez biegłych sądowych. W porównaniu do 2016 r. liczba osób skierowanych na badania w 2019 r. była o blisko 20% niższa. Także liczba wniosków o przymusowe leczenie kierowanych do Sądu w analizowanym okresie cechowała się tendencją spadkową. W 2019 r. GKRPA skierowała do

Sądu 17 wniosków<sup>6</sup>, podczas gdy w poprzednich okresach liczba ta wyniosła 22.

W 2019 r. w gminie Klucze liczba rodzin, które otrzymały wsparcie z pomocy społecznej z powodu problemu alkoholowego wyniosła 53. Co w porównaniu z ogólną liczbą rodzin otrzymującą pomoc z tej instytucji oznacza, że 15,3% rodzin otrzymujących wsparcie stanowiły te, które borykały się z problemem alkoholizmu wśród swoich członków.

*Rysunek 19 – Liczba rodzin, które otrzymały wsparcie z powodu alkoholizmu na tle liczby rodzin, które uzyskały wsparcie w ramach pomocy społecznej w gminie Klucze w latach 2016 – 2019.*



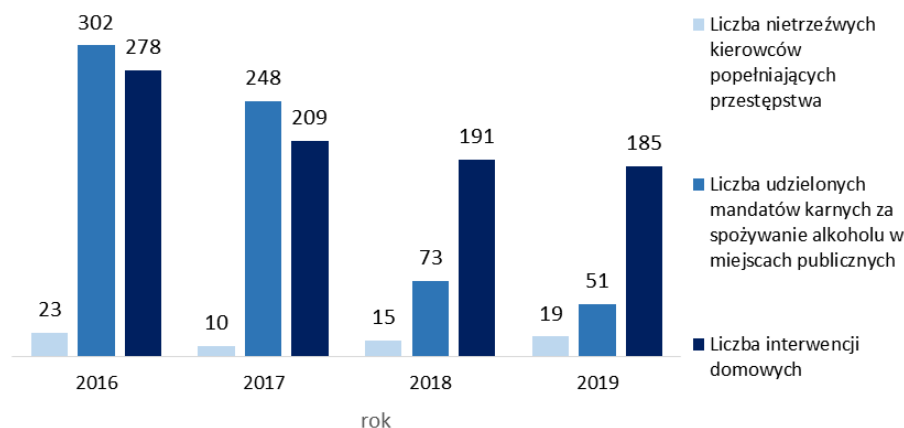
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań OPS na dzień 27.11.2019 r.

W latach 2016-2019 liczba rodzin, które otrzymały wsparcie z pomocy społecznej spowodowane problemem alkoholowym nieznacznie spadała. W 2019 r. wsparcie z pomocy społecznej w związku z problemem alkoholowym otrzymały 53 rodziny, natomiast w dwóch poprzednich latach takich rodzin było o 7 więcej, co w ujęciu względnym oznacza spadek o ponad 10%. W latach 2017-2019 malejącą tendencję w zakresie wsparcia świadczonego przez pomoc społeczną powodowego przez problem alkoholowy rodzinom ujawniają także liczby względne. W 2019 r. rodziny z problemem alkoholowym stanowiły 15,3% wśród wszystkich rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej, natomiast rok wcześniej frakcja ta była większa o dwa punkty procentowe.

Na terenie gminy Klucze w 2019 r. policjanci zatrzymali 19 nietrzeźwych kierowców popełniających przestępstwa. W tym czasie mundurowi wystawili 51 mandatów karnych za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych oraz podjęli 185 interwencji domowych w związku z nadużywaniem alkoholu.

<sup>6</sup> Należy zastrzec, że wniosek ten trzeba traktować z należytą ostrożnością, gdyż dostępne dane dla 2019 r. nie obejmują okresu całego roku, a jedynie 11 miesięcy.

*Rysunek 20 – Liczba nietrzeźwych kierowców, udzielonych mandatów za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych oraz liczba interwencji domowych w związku z używaniem alkoholu w gminie Klucze w latach 2016 – 2019.*



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KP w Kluczach na dzień 01.11.2019 r.

W okresie 2016 -2019 trudno określić jednoznacznie kierunek zmian w liczbie nietrzeźwych kierowców popełniających przestępstwa. Z jednej strony, w porównaniu do pierwszego okresu analizy tj. 2019 r liczba kierowców popełniających przestępstwa po alkoholu spadła o cztery przypadki. Jednak dane za 2019 r. w porównaniu z poprzednimi dwoma latami ujawniają tendencje wzrostową. W szczególności, gdy porównamy wskaźnik z 2019 r. do 2017 r. Wówczas liczba nietrzeźwych kierowców popełniających przestępstwa w 2019 r. okazuje się blisko dwukrotnie większa. Niemniej analizując dane komendy policji o liczbie nietrzeźwych kierowców należy pamiętać, że często mogą to być osoby przyjezdne - nie będące mieszkańcami gminy.

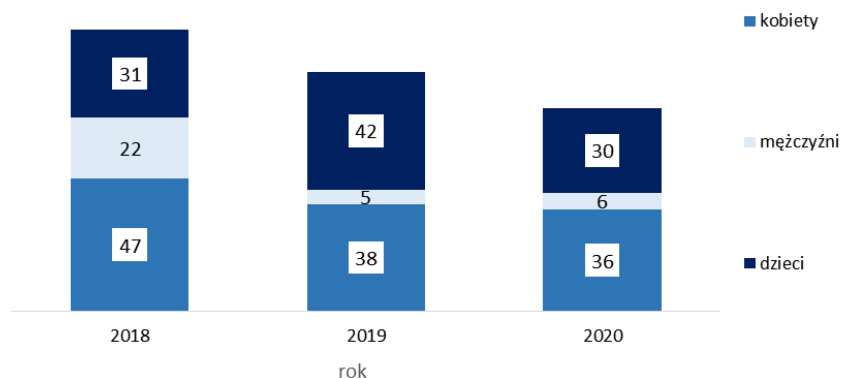
Zdecydowanie lepszymi wskaźnikami opisującymi problem alkoholizmu na terenie gminy jest liczba mandatów karnych za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych. W latach 2016-2019 liczba wystawionych mandatów karanych z tego powodu systematycznie spadała. W 2019 r. liczba mandatów była o 251 mniejsza niż w 2016 r., co w ujęciu względnym oznacza, że liczba mandatów zmniejszyła się o blisko 6 razy .

W analizowanym okresie spadała także w sposób systematyczny liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez funkcjonariuszy policji w związku z zakłóceniami bezpieczeństwa powodowanymi przez alkohol. W 2019 r. liczba takich interwencji wyniosła 181 wobec 278 odnotowanych w 2016 r., co oznacza spadek liczby takich przypadków o 93, a w ujęciu względnym dynamika spadku wyniosła 33%.

Kolejnym ważnym problemem społecznym, któremu należy stanowczo przeciwdziałać jest zjawisko przemocy w rodzinie. W 2020 r. na terenie gminy liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wyniosła 72. Wśród ofiar przemocy w rodzinie dominowały kobiety, choć problem ten dotyczył też bardzo często dzieci.



*Rysunek 21 – Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie z uwzględnieniem płci dorosłych oraz dzieci w gminie Klucze w latach 2018 – 2020.*

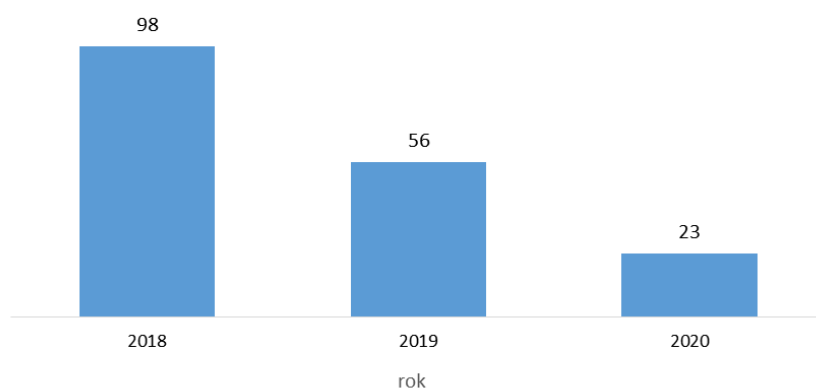


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z realizacji Krajowego Programu *Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*.

Na podstawie danych za lata 2018-2020 można odnotować malejącą tendencję liczby przypadków przemocy w rodzinie. W 2018 r. przemocą w rodzinie dotkniętych było 100 mieszkańców gminy Klucze, rok później liczba ta wyniosła 85, a w kolejnym roku 72 osoby. Oznacza to wyraźny spadek natężenia problemu przekraczający 25%. W największym stopniu zmniejszyła się liczba mężczyzn, którzy doświadczyli przemocy w rodzinie – w tym okresie nastąpił blisko czterokrotny spadek. W tym czasie tylko nieznacznie zmniejszyła się liczba kobiet doświadczających tego problemu. Natomiast w przypadku dzieci trudno mówić o jednoznacznej tendencji, gdyż wynik z 2020 r. był zbliżony do tego z 2018 r. Natomiast w 2019 r. aż 42 dzieci doświadczało przemocy w rodzinie. I należy podkreślić, że w tym czasie, to dzieci najczęściej padały ofiarami przemocy.

W 2020 r. w gminie Klucze z pomocy - w formie poradnictwa - w związku z przemocą w rodzinie skorzystało 23 osoby.

*Rysunek 22 – Liczba osób, które objętą pomocą w związku z przemocą w rodzinie w formie poradnictwa w gminie Klucze w latach 2018 – 2020.*



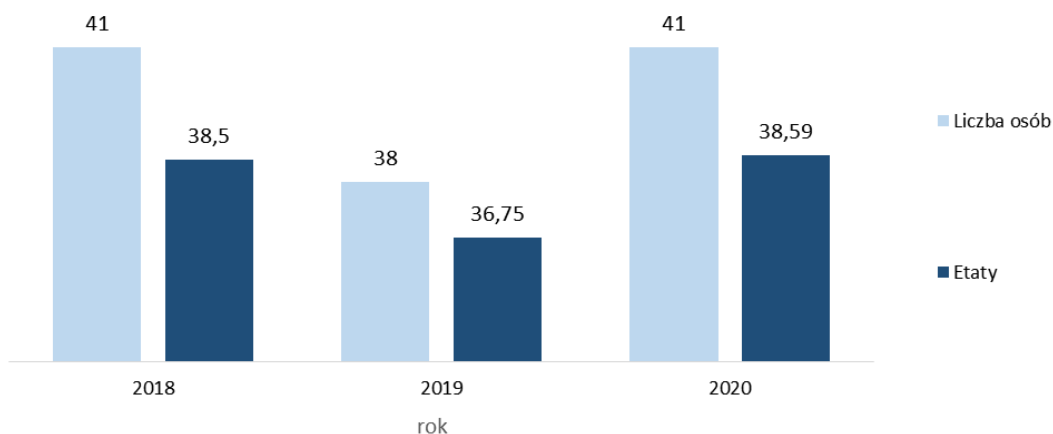
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z realizacji Krajowego Programu *Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*.

Analizując dane można stwierdzić, że w latach 2018-2020 liczba udzielonych porad w związku z przemocą w rodzinie bardzo szybko spadała. Na przestrzeni trzech lat liczba osób korzystających z poradnictwa spadła o 75 a więc w 2020 r. udzielono ponad cztery razy mniej porad niż dwa lata wcześniej.

### 3.8. Pomoc społeczna.

Funkcjonowanie instytucji pomocy społecznej jest ważne z punktu widzenia każdej społeczności lokalnej. Liczba personelu winna być dostosowana do wielkości populacji i skali występujących problemów. W 2020 r. na terenie gminy Klucze w pomocy społecznej zatrudnione były 41 osób, a w przeliczeniu na etaty w jednostkach pomocy społecznej na terenie gminy było 38,59 etatu.

*Rysunek 23 – Zatrudnienie w pomocy społecznej w liczbie osób i etatów w gminie Klucze w latach 2018 – 2020.*

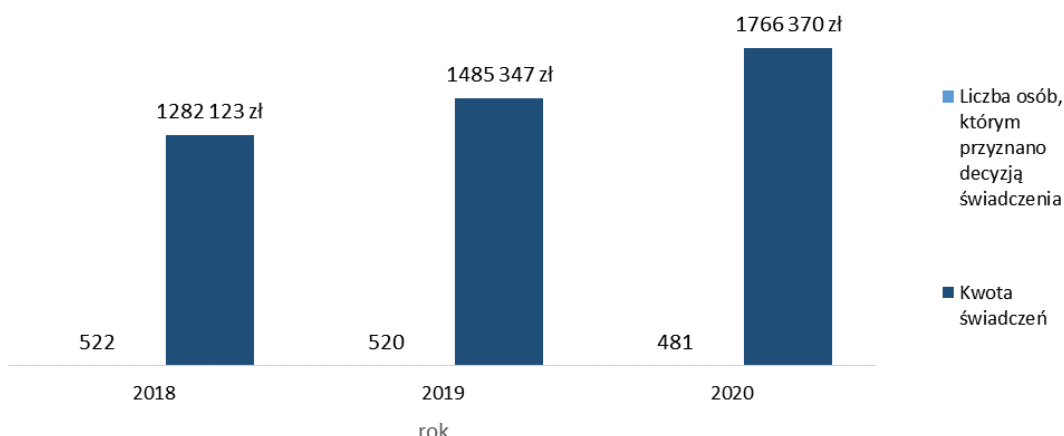


Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03.

W latach 2018-2020 wielkość zatrudnienia w jednostkach pomocy społecznej na terenie gminy była dość stabilna.

W 2020 r. decyzję o przyznaniu świadczeń z pomocy społecznej wydano dla 481 osób, na łączną kwotę 1 766 370 zł. Co oznacza że wysokość przeciętnego świadczenia z pomocy społecznej w gminie Klucze wyniosła 3 672 zł.

Rysunek 24 – Liczba osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej oraz kwota świadczeń w gminie Klucze w latach 2018 – 2020.



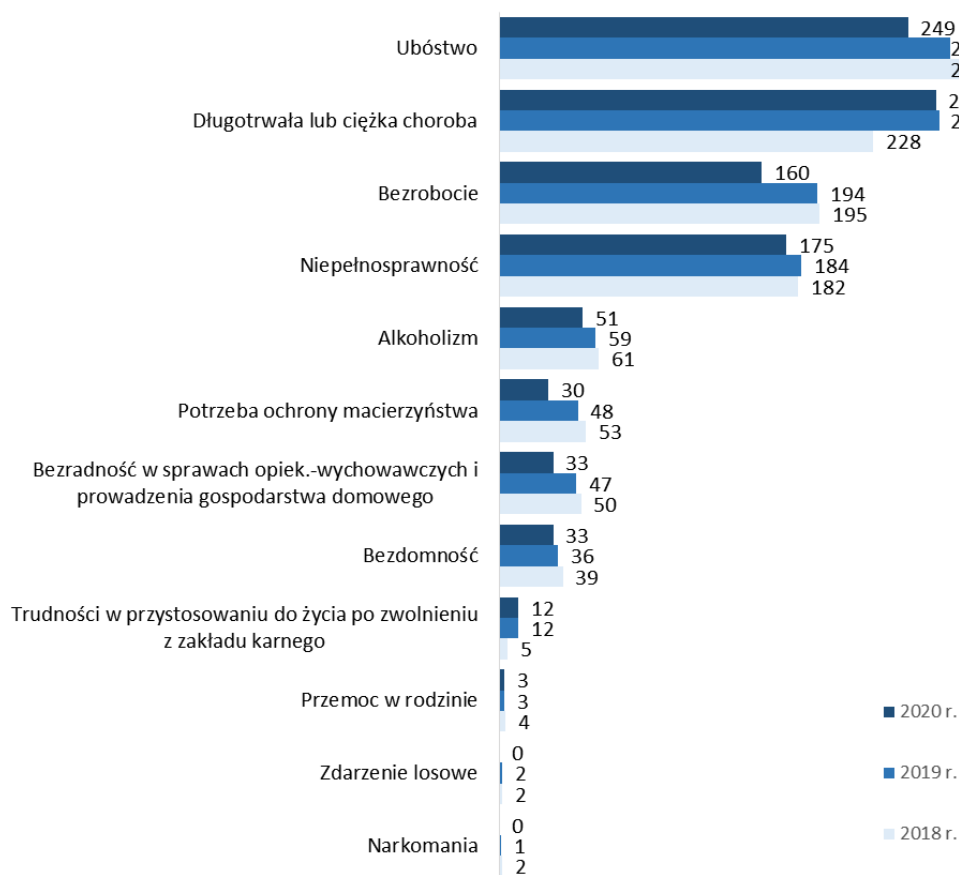
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03.

W latach 2018-2020 można odnotować spadek liczby osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej - w szczególności spadek ten jest widoczny w 2020 r. Liczba osób, które otrzymały decyzję o świadczeniu z pomocy społecznej w tym okresie była niższa o 39 niż w roku poprzednim, co oznacza dynamikę spadku wynoszącą 7,5% z roku na rok. Jednocześnie w tym okresie zwiększyła się kwota przyznanych świadczeń. W latach 2018-2020 wzrosła ona o blisko pół miliona złotych, a więc w bardzo krótkim czasie dynamika wyniosła 33%.

Te dwie różnokierunkowe tendencje w zakresie liczby osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej oraz wartości środków finansowych przeznaczonych na wsparcie oznaczają oczywiście, że miał miejsce wyraźny wzrost wartości przeciętnego pojedynczego świadczenia z pomocy społecznej. W 2020 r. przeciętna wartość świadczenia wyniosła 3 672 zł, natomiast w 2018 r. wartość ta wynosiła 2 456 zł. Oznacza to, że dynamika wzrostu przeciętnego świadczenia z pomocy społecznej w analizowanym okresie sięgnęła blisko 50%.

Bardzo interesujący jest rozkład powodów, dla których przyznawano mieszkańcom świadczenia z pomocy społecznej. Pokazuje on mapę problemów wraz z ich natężeniem. W 2020 r. najwięcej świadczeń z pomocy społecznej przyznano z powodu: ubóstwa oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby. Nieco mniej świadczeń przyznano z powodu bezrobocia bądź niepełnosprawności. Kolejną grupę powodów kierowania pomocy do społeczności lokalnej stanowiły: alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz bezdomność. Bardzo rzadko powodami decyzji o świadczeniu z pomocy społecznej były trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, przemoc w rodzinie, zdarzenia losowe oraz narkomania.

Rysunek 25 – Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Klucze w latach 2018 – 2020.

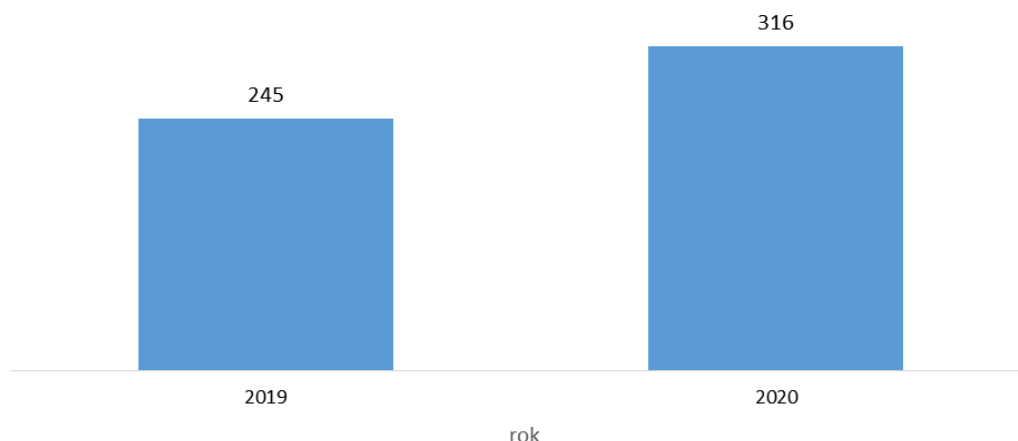


Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03.

W latach 2018-2020 przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej na terenie gminy Klucze nie uległy zasadniczym zmianom. Warto jednak odnotować spadek liczby przyznanych świadczeń z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, alkoholizmu, potrzeby ochrony macierzyństwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz bezdomności. Równocześnie w tym czasie wzrosła liczba świadczeń pomocy społecznej wynikające z następujących powodów długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz trudności związanych z przystosowaniem do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Kolejnym aspektem funkcjonowania systemu wsparcia dla mieszkańców gminy są różnego rodzaju programy mające na celu zapewnienie poprawy poziomu życia. Na terenie gminy Klucze realizowano m.in. program dożywiania „Posiłek w szkole i domu”. W 2020 r. liczba osób, która skorzystała z tego programu wyniosła 316, co oznaczało wyraźny wzrost o ponad 50 osób, lub w ujęciu względnym o 29% w stosunku do roku poprzedniego.

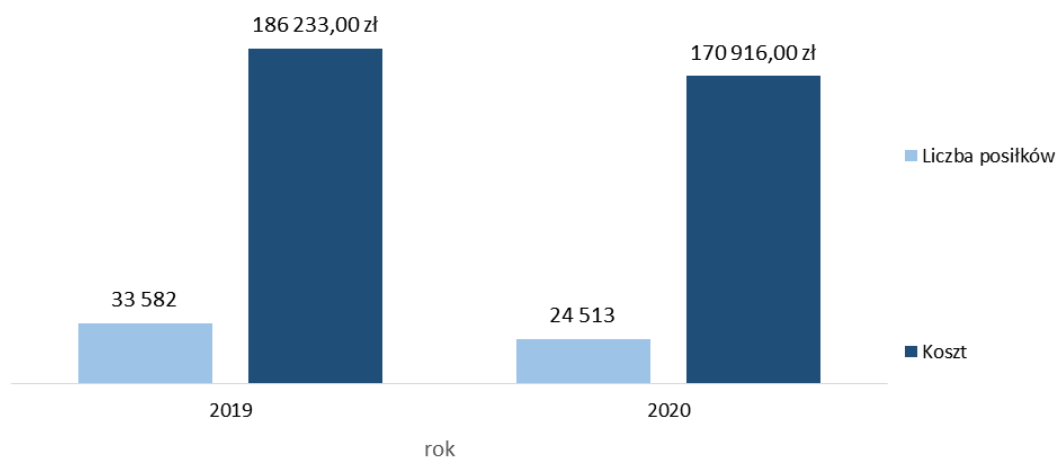
Rysunek 26 – Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu „Posiłek w szkole i domu” w gminie Klucze w latach 2019 – 2020.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z realizacji programu *Posiłek w szkole i domu*.

Jakkolwiek liczba osób objętych wsparciem z tego programu wzrosła, to równocześnie można stwierdzić, że liczba i łączny koszt wydanych posiłków spadła. Liczba wydanych posiłków w 2020 r. była niższa o ponad 9 tysięcy, a więc była niższa o blisko 29% w porównaniu do roku poprzedniego.

Rysunek 27 – Liczba wydanych posiłków i ich koszt w ramach programu „Posiłek w szkole i domu” w gminie Klucze w latach 2019 – 2020.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z realizacji programu *Posiłek w szkole i domu*.

Z kolei koszt wydanych posiłków w ramach programu był niższy o blisko 15,5 tysiąca, czyli nastąpił spadek wartości programu o ponad 8% - z roku na rok.

Wzrosła natomiast przeciętna wartość posiłku. O ile w 2019 r. przeciętna wartość wydanego posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i domu” wyniosła 5,55 zł, to roku później wyniosła już 6,97 zł – co oznacza wzrost o 25%.

### **Wsparcie Asystenta Rodziny i piecza zastępcza**

W 2020 r. z usług asystenta rodziny skorzystało 12 rodzin, z kolei w pieczy zastępczej przebywało troje dzieci i jedno dziecko w Rodzinnym Domu Dziecka.

W 2020 r. na terenie Gminy funkcjonowały Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze Wsparcia Dziennego „Tęcza” z siedzibą w Ryczówku i Bydlinie oraz Centrum Doświadczania Świata- Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego.

### **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Klucze na lata 2019- 2021.**

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie został powołany na mocy Zarządzenia Wójta Gminy Klucze z dn. 02.09.2020 r. W jego skład wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczach,
- ✓ Komisariat Policji w Kluczach,
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kluczach,
- ✓ Gminny Zespół Oświaty w Kluczach,
- ✓ Sąd Rejonowy w Olkuszu,
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „KLUCZ” w Kolbarku,
- ✓ Stowarzyszenie Forum Oświatowe „Klucze”,
- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olkuszu,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” w Kluczach.

### **Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa realizowana z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)**

Do końca roku 2020 w podprogramie 2020 wydano 72 skierowania na 154 osób w rodzinie w ramach podprogramu 2020 oraz 194 skierowania na 409 osób w rodzinie w ramach podprogramu 2019.

## **Wieloletni Program Osłonowy „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”.**

Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji.

Pomoc w formie gorącego posiłku, ze szczególnym uwzględnieniem posiłku gorącego przyznana była bezpłatnie osobom, których dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 792,00 zł (528 zł kryterium dochodowe dla osoby w rodzinie x 150 %), a dla osoby samotnie gospodarującej 1051,50 zł (701 kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej x 150 %).

W ramach programu wsparcia udziela się w szczególności:

- ✓ dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
- ✓ uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej,
- ✓ osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym i niepełnosprawnym.

W ramach realizacji programu osłonowego 2020 wsparcie zostało udzielone następująco:

- ✓ 1 gorący posiłek dziennie w dniach nauki szkolnej: 115 dzieci,
- ✓ z list dyrektorów szkół: 2 osoby,
- ✓ 1 gorący posiłek dziennie od poniedziałku do piątku dostarczany przez Spółdzielnię Socjalną „OPOKA”: 95 osób.

Średni koszt posiłku w 2020 roku wynosił 6, 97 zł.

## **Program Karta Dużej Rodziny**

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Karta przyznawana jest niezależnie od dochodu w rodzinie. Liczba rodzin, które przystąpiły do programu Karty Dużej Rodziny w Gminie Klucze w 2020 roku wyniosła 47, liczba Kart przyznanych w 2020 r. wyniosła 124.

## **Stypendia szkolne**

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów rodziny, w szczególności gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-

wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Stypendium szkolne może być udzielane uczniom w formie:

- ✓ całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą,
- ✓ pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania.

Liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium I-VI.2020 r. – 63,

Liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium IX-XII.2020 r. – 44,

Liczba wniosków złożonych w 2020/2021 r.- 44,

Kwota przyznana dla uczniów w ramach stypendium szkolnego I-VI.2020 r. – 42,690,

Kwota przyznana dla uczniów w ramach stypendium szkolnego IX-XII.2020 r. – 21,295.

Kwota przyznana dla uczniów w ramach stypendium szkolnego w 2020 r. osiągnęła wartość 63 985,00 zł, z czego 51 188,00 zł (**80%**) **stanowiły** środki pochodzące z budżetu Gminy.

### **Klub Integracji Społecznej (KIS).**

Ze względu na decyzję Wojewody Małopolskiego nr 2/2020 zajęcia w Klubie Integracji Społecznej były zawieszane w okresie od 12.03.2020 r. do 24.05.2020 r. Po dostosowaniu Ośrodka do reżimu sanitarnego, od 27.05.2020 r. zajęcia zostały wznowione dla podopiecznych zgodnie z wytycznymi GIS. Jednak preferowaną formą wsparcia stanowiło wsparcie zdalne, z wykorzystaniem narzędzi i metod porozumiewania się na odległość (np. e-mail i tel.).

Uczestnicy KIS mogli korzystać z wsparcia w formie edukacyjnej, doradczej z zakresu dotyczącego poszukiwania pracy, przygotowania dokumentów aplikacyjnych, nauki o tematyce kompetencji społecznych itp. Ze wsparcia skorzystało 6 osób, z czego 5 z nich zaliczało się do grupy osób długotrwale bezrobotnych. Spośród nich 1 podjęła zatrudnienie, 1 skorzystała z możliwości podjęcia stażu zorganizowanego we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Olkuszu.

W ramach działań KIS zostało również podpisane porozumienie z Powiatowym Urzędem Pracy w Olkuszu oraz z ARK Agencją Pracy z siedzibą w Zawierciu, dzięki tym działaniom odbiorcy usług KIS będą mieli bieżący dostęp do aktualnych ofert pracy proponowanych przez wymienione podmioty.



## **Usługi opiekuńcze.**

Usługi opiekuńcze to niepieniężne świadczenie z pomocy społecznej, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem osobie starszej, która wymaga pomocy innych osób w tym zakresie. Zakres usług opiekuńczych oraz ilość godzin uzależnione są od stanu zdrowia osoby starszej, jej sytuacji rodzinnej i materialnej, sprawności psychofizycznej, oraz możliwości wsparcia i udzielenia pomocy ze strony rodziny i środowiska.

W 2020 r. usługi opiekuńcze dla mieszkańców gminy świadczone były przez Spółdzielnię Socjalną „Małopolanin” z Kolbarku, w ramach konkursu zleconego na realizację zadania pn.: „Usługi opiekuńcze na terenie Gminy Klucze w 2020 r”. Ogółem z usług skorzystało 79 osób. Dodatkowo Ośrodek Pomocy Społecznej w 2020 roku zrealizował Program „Opieka 75+”, który miał na celu zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób samotnych w wieku 75 lat i więcej. W ramach programu wsparciem zostały objęte osoby nowe, które po raz pierwszy korzystają z usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, jak również osoby, które korzystały już wcześniej z programu i będą go kontynuowały oraz osoby, które będą miały zwiększoną liczbę godzin ww. usług.

## **Program Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej- edycja 2020.**

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” edycja 2019-2020 był finansowany ze środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego. Był on adresowany do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które nie korzystają z usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych. Czas trwania usług asystenta wynosił nie więcej niż 30 godzin miesięcznie na 1 uczestnika, a usługi były realizowane przez 7 dni w tygodniu, w godzinach 7:00 – 22:00. W celu prawidłowej realizacji w/w zadań zatrudniono 4 asystentki osobiste osób niepełnosprawnych, które pomimo trudnej sytuacji epidemicznej w kraju, stosując się do wytycznych zalecanych przez Główny Inspektorat Sanitarny udzieliły wsparcia potrzebującym, w wymiarze 3770 godzin pracy (w tym liczba godzin asystenckich dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności wyniosła 1580, a dla osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności: 2190). Ogólnie wsparciem asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej z orzeczeniem o znacznym i umiarkowanym objęto 17.

### **Dzienny Dom Senior + „Pustynna Oaza” w Chechle.**

Dzienny Dom SENIOR+ „Pustynna Oaza” w Chechle jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, której celem jest zapewnienie dziennej opieki dla osób starszych. Dom świadczył wsparcie w formie usług psychologicznych, pracy socjalnej, fizjoterapii czy terapii zajęciowej. Uczestnicy mają zapewniony również jeden ciepły posiłek oraz dowóz do i z placówki. W 2020 r. z jego usług skorzystało 30 osób (24 kobiety i 6 mężczyzn).

### **Ogólnopolska Karta Seniora – Porozumienie o Partnerstwie w Programie Gmina Przyjazna Seniorom i Ogólnopolska Karta Seniora.**

Program „Ogólnopolska Karta Seniora” jest skierowany do osób powyżej 60 roku życia. Karta wyrabiana jest bezterminowo a senior nie ponosi żadnych kosztów związanych z wyrobieniem karty. Celem programu jest zapewnienie dodatkowego wsparcia dla seniorów, posiadacze Karty Seniora mogą korzystać z ulg, zniżek, promocji, które są przygotowane dla nich przez instytucje oraz firmy.

Łączna ilość kart wydanych od 2018 r. do chwili obecnej wynosi 352.

Dodatkowym atutem wynikającym z podpisanego porozumienia pomiędzy Gminą Klucze a Stowarzyszeniem MANKO z siedzibą w Krakowie, była dostępność magazynu dla osób starszych pn. „Ogólnopolski Głos Seniora”. Na łamach magazynu prezentowane są artykuły eksperckie, rozrywkowe oraz konkursowe, prowadzona jest edukacja osób starszych m.in. w tematyce przedsiębiorczości, polityki senioralnej oraz bezpieczeństwa.

### **Zadanie pn. Kooperacje przeciw COVID, realizowane w projekcie „Kooperacje 3D”- model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin.”**

Zadanie pn. „Kooperacje przeciw COVID”, realizowane było w celu poprawy bezpieczeństwa pracowników Ośrodka, a w konsekwencji również osób korzystających z ich usług, w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się SARS-CoV-2 i potrzebą przeciwdziałania negatywnym skutkom COVID-19. Ośrodek otrzymał pomoc finansową w ramach komponentu wsparcia nr I, który dawał możliwość pokrycia kosztów związanych z doposażeniem stanowisk pracy w środki ochrony indywidualnej oraz w sprzęt i wyposażenie niezbędne do walki z epidemią.

### **Zadanie pn. „Wspieraj seniora”- edycja 2020.**

Zadanie realizowane było w ramach programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej pt. „Wspieraj Seniora”. Program zakładał wsparcie dla osób powyżej 70 roku życia, a w wyjątkowych przypadkach wieku poniżej 70 lat, które ze względu na trudną sytuację epidemiczną pozostają w domu.

### **Instytucje wsparcia społecznego.**

W gminie Klucze działają także następujące instytucje wsparcia społecznego:

- ✓ Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kluczach przy Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Dobroczynnym,
- ✓ Zakład Aktywności Zawodowej przy Spółdzielni Socjalnej OPOKA,
- ✓ Ośrodek Diennej Opieki i Aktywizacji Osób Niezależnych przy Spółdzielni Socjalnej OPOKA,
- ✓ Ośrodek Dziennego Wsparcia dla Seniorów ZACISZE przy Stowarzyszeniu na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno- Gospodarczego „KLUCZ” oraz Gminny Ośrodek Kultury w Kluczach,
- ✓ Środowiskowy Dom Samopomocy w Kolbarku przy Stowarzyszeniu na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno- Gospodarczego „KLUCZ”,
- ✓ Dienne Centrum Aktywności prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością w ramach projektu pn. Terapia zajęciowa w Dziennym Centrum Aktywności,
- ✓ Mieszkania chronione prowadzone przez Stowarzyszenie Na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „KLUCZ”, dedykowane dla osób niepełnosprawnych z niepełnosprawnością sprzężoną,
- ✓ Mieszkania wspomagane prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelaktualną Koło w Wolbromiu,
- ✓ Placówka wsparcia dziennego przy Polskim Stowarzyszeniu na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelaktualną Koło w Wolbromiu,
- ✓ Schronisko dla osób bezdomnych przy Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Dobroczynnym w Kluczach.

### **Pozostałe działania.**

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy również kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tej placówce. W 2020 roku 23 osoby były objęte pomocą w formie pobytu w Domach Pomocy Społecznej.

Ważnym elementem działań podejmowanych przez pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kluczach było również udzielenie schronienia mieszkańcom Gminy Klucze na podstawie decyzji administracyjnej. Wykonawcą tej usługi było Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach.

Ponadto w 2020 roku pracownicy Ośrodka zaopiniowali 311 spraw dotyczących sytuacji osób przebywających na terenie Gminy Klucze dla instytucji zewnętrznych. 18 osób zostało objętych indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej (CIS), a z prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w roku 2020 skorzystało 32 osoby.

### **3.9. Kultura.**

Gminny Ośrodek Kultury w Kluczach (GOK) jest samorządową instytucją kultury. Podlegają mu: Dom Kultury „Papiernik” w Kluczach, Dom Kultury „Hutnik” w Jaroszowcu, świetlica w Kwaśniowie Górnym, Kolbarku, , oraz Ośrodek rekreacyjny "Leśny Zakątek" w Jaroszowcu.

W ramach GOK działają:

- ✓ Pracownie ceramiczne w Domu Kultury „Papiernik” w Kluczach oraz Domu Kultury „Hutnik” w Jaroszowcu, które oferują zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Posiadają profesjonalne piece do wypalania gotowych prac ceramicznych. Uczestnicy zajęć odnoszą liczne sukcesy w konkursach plastycznych (m.in. I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym pt. „Zamki i pałace w Polsce”: 2020 r., wyróżnienie w IX Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym dla Dzieci pod hasłem „Bezpiecznie na wsi: maszyna pracuje a dziecko obserwuje”: 2019 r., wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym pt. „Smok Obibok i Jego przyjaciele”),
- ✓ Pracownie plastyczne w Domu Kultury „Papiernik” w Kluczach oraz Domu Kultury „Hutnik” w Jaroszowcu stwarzają możliwość poszerzenia wiedzy i umiejętności w zakresie różnych technik plastycznych, np. malarstwo na szkle, papierowy witraż, wydzieranki, wyklejanki, suchy pastel, pastel olejny, akwarela, kolaż, frotaż, oraz wiele innych technik mieszanych z wykorzystaniem różnych środków plastycznych i pozaplastycznych. Uczestnicy zajęć biorą udział w różnych konkursach oraz plenerach malarskich,

- ✓ Pracownia Teatralna w ramach, której działają zespoły teatralne "Raz - Dwa - Trzy" i "Konopeum". Oba tworzą artystyczne spektakle teatru lalek i teatru luminescencyjnego,
- ✓ Sekcja wokalna realizująca zajęcia dla czterech grup wiekowych: 1) 6- latki, 2) uczniowie i uczennice klas I-III, 3) uczniowie i uczennice klas IV-VI, 4) uczniowie i uczennice szkół gimnazjalnych. Ich celem jest rozwijanie uzdolnień muzycznych dzieci i młodzieży, przygotowanie ich do świadomego i aktywnego uczestnictwa w kulturze muzycznej, m.in. poprzez: doskonalenie słuchu muzycznego, kształtowanie wrażliwości intonacyjno– emisyjnej, ćwiczenie podstawowych umiejętności wokalnych. Dodatkowo zajęcia dla dzieci zawierają elementy rytmiki i tańca, aby rozwijać ich koordynację muzyczno-ruchową,
- ✓ Chór: Enigma, Zespoły: Rodaczanie, Tesamee, Ziemia Kluczewska, Kwiaty Pustyni, The Greasers.

Inną formą działalności statutowej GOK jest prowadzenie od 2006 r. Kluczewskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku (KUTW), którego celem jest zachowanie i zwiększenie intelektualnej, psychicznej i fizycznej sprawności członków uniwersytetu, prowadzenie edukacji z różnych dziedzin nauki, propagowanie zasad kulturalnego współżycia społecznego, aktywizacja społeczna osób starszych, a także integracja osób niepełnosprawnych. W roku akademickim 2019/2020 na zajęcia KUTW uczęszczało 40 słuchaczy i słuchaczek.

W skład struktury organizacyjnej GOK wchodzi również Ośrodek Rekreacyjny „Leśny Zakątek” w Jaroszowcu, w którym jest m.in. kryta pływalnia, sauna, salka do tenisa stołowego, sala konferencyjna–świetlica. Na zewnątrz ośrodka znajduje się plac zabaw dla dzieci, boisko do piłki plażowej i zadaszona wiata z miejscem do grillowania.

Działa również Świetlica w Kolbarku z następującą ofertą zajęciową: bilard, puzzle, tenis stołowy, działania plastyczne, gry planszowe.

Gminny Ośrodek Kultury w Kluczach realizował m.in. projekt „Kultura OD- NOWA” dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „Dom Kultury+. Inicjatywy lokalne 2021”. W ramach pierwszego etapu projektu, czyli badań lokalnej społeczności, została opracowana diagnoza kultury dla gminy Klucze. W drugim etapie zorganizowano 5 inicjatyw oddolnych.

Jako samodzielna placówka działa również Gminna Biblioteka Publiczna w Kluczach, którą posiada swoją Filię w Jaroszowcu. Obie biblioteki działają w oparciu o Statut Gminnej Biblioteki Publicznej w Kluczach. Przy bibliotece w Kluczach działa Koło Literackie „Strofy”, które wydaje „Klucz do Wspomnień”. Pismo Społeczno- Kulturalne.

### **3.10. Organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.**

Sektor pozarządowy w Gminie Klucze jest bardzo różnorodny, zarówno pod względem przyjętych form

prawnych, jak i przedmiotu działalności. Należy zauważyć, że w gminie działają nie tylko stowarzyszenia i fundacje, ale również koła gospodyń wiejskich, ochotnicze straże pożarne, uczniowskie kluby sportowe oraz podmioty reintegracyjne, jak spółdzielnie socjalne czy warsztaty terapii zajęciowej.

Według danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Kluczach w 2019 r. działało 56 organizacji pozarządowych, w tym 22 stowarzyszenia i spółdzielnie socjalne, 11 klubów sportowych, 15 kół gospodyń wiejskich, które funkcjonują w następujących miejscowościach: Bogucin Duży, Bydlin, Chechło, Cieślin, Golczowice, Hucisko, Jaroszowiec, Klucze, Kolbark, Krzywopłoty, Rodaki, Kwaśniów Dolny, Ryczówek, Zalesie Golczowskie) oraz 8 ochotniczych straży pożarnych. Na terenie gminy działają spółdzielnie socjalne: Spółdzielnia Socjalna ATLANT w Kluczach (usługi budowlane, Spółdzielnia Socjalna OPOKA (gastronomia i catering, edukacja i kultura), Spółdzielnia Socjalna MAŁOPOLANIN (usługi socjalne, gastronomia, catering, rękodzieło, ozdoby i dekoracje).

W 2019 r. samorząd na mocy Uchwały Nr XVI/118/2019 Rady Gminy przyjął Wieloletni Program Współpracy Gminy Klucze z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na lata 2020 - 2024. Głównym celem Programu jest kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi. Jako cele szczegółowe wskazano w nim:

- ✓ Wzmocnienie wpływu mieszkańców i organizacji na tworzenie i realizację długofalowych planów działania i strategii w Gminie Klucze z wykorzystaniem Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego, Rady Seniorów w Gminie Klucze i Gminnej Rady Sportu w Kluczach jako wektora komunikacji z władzami Gminy,
- ✓ Szersze upowszechnianie współpracy partnerskiej (organizacji, samorządu i biznesu) na rzecz identyfikowania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Klucze, w tym rozwój przedsięwzięć partnerskich finansowanych ze środków zewnętrznych,
- ✓ Wspieranie harmonijnego (dostosowanego do potrzeb) rozwoju organizacji pozarządowych i grup nieformalnych,
- ✓ Profesjonalizacja organizacji pozarządowych z terenu Gminy,
- ✓ Wzmacnianie współpracy organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Klucze.

Zakres współpracy obejmuje realizację zadań związanych m.in. ze wspieraniem, upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży, wspierania kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, promocji

zdrowia i działania w obszarze aktywności fizycznej, prowadzenia placówki wsparcia dziennego, dystrybucji żywności, świadczenia usług opiekuńczych, prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Kolbarku, wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

W 2020 r. w ramach współpracy pozafinansowej z organizacjami pozarządowymi udzielono im również wsparcia w formie bezpłatnego udostępnienia lokalu na działalność statutową oraz szkolenia. Dotychczas z tej formy wsparcia skorzystały m.in.: Związek Emerytów i Rencistów, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Stowarzyszenie Ziemia Kluczewska, Babiniec, Stowarzyszenie na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „Klucz”, Spółdzielnia Socjalna „Opoka”, Stowarzyszenie Forum Oświatowe Klucze oraz PTTK. Urząd Gminy udostępnił także własne pomieszczenia i transport dla organizacji pozarządowych w celu organizowania spotkań i szkoleń związanych z prowadzeniem działalności pożytku publicznego.

### **3.11. Zdrowie.**

Na terenie gminy Klucze funkcjonują następujące placówki ochrony zdrowia: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” w Kluczach, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Medyczny-Jaroszowiec, Małopolski Szpital Chorób Płuc i Rehabilitacji im. Edmunda Wojtyły w Jaroszowcu wraz z zespołem przyszpitalnych poradni specjalistycznych oraz zakład opiekuńczo-leczniczy Dom Seniora „Na leśnej” w Jaroszowcu.

### **3.12. Bezpieczeństwo i ochrona przeciwpożarowa.**

Na terenie gminy funkcjonuje 1 Komisariat Policji w Kluczach, w którym zatrudnionych jest 19 policjantów oraz osoby cywilne w wymiarze 1,5 etatu.

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. w gminie zarejestrowano szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 242 przestępstwa. Na 1000 mieszkańców przypadało więc statystycznie 16,16 przestępstw. Należy jednak zaznaczyć, że wartość ta jest znacznie niższa od wartości dla województwa małopolskiego oraz średniej dla całej Polski.

Liczba interwencji podejmowanych przez policjantów z Komisariatu w Kluczach wykazuje tendencję wzrostową. W 2017 podjęto 1632 interwencji, w 2018 r. 1680, w 2019 r. 1831, zaś w 2020 r. 2457, z czego 186 to były interwencje domowe, z których w 14 przypadkach sporządzono „Niebieskie Karty”.

Do najczęściej popełnianych przestępstw na terenie gminy należą przestępstwa o charakterze kryminalnym, przeciwko mieniu, o charakterze gospodarczym, przestępstwa drogowe oraz te przeciwko

życiu i zdrowiu.<sup>7</sup> W 2020 roku w wyniku 7 wypadków drogowych w gminie Klucze odnotowano 0 ofiar śmiertelnych oraz 8 osób rannych.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w 2020 r. osiągnął wartość 78,1%.

Na terenie gminy Klucze działa również 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego 3 należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (OSP Bydlin, OSP Ryczówek, OSP Rodaki). Łącznie w gminnych strukturach OSP zrzeszonych jest 371 członków czynnych, w tym 291 mężczyzn i 80 kobiet, 12 członków wspierających i 15 członków honorowych. W akcjach ratowniczo-gaśniczych może brać bezpośredni udział 161 strażaków, posiadających wymagane uprawnienia.

#### **4. DIAGNOZA POTENCJAŁU I POTRZEB GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH W ŚWIATLE PRZEPROWADZONYCH BADAŃ.**

Jak wynika z badań przeprowadzonych na potrzeby diagnozy potencjału i potrzeb w zakresie usług społecznych w gminie Klucze w 2021 r. do najważniejszych potrzeb wskazanych przez mieszkańców i liderów lokalnych należy m.in.:

- ✓ Zwiększenie dostępu do usług związanych z opieką nad małymi dziećmi (żłobki, przedszkola i kluby dziecięce);
- ✓ Zwiększenie dostępu do świetlic i innych placówek wsparcia dziennego;
- ✓ Rozwój form spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi;
- ✓ Zwiększenie dostępu do bezpłatnego wsparcia psychologicznego dla wszystkich potrzebujących mieszkańców gminy;
- ✓ Wzmocnienie poziomu wiedzy wśród rodziców i nauczycieli nt. wczesnego wykrywania zaburzeń psychicznych;
- ✓ Wsparcie psychologiczne i wychowawcze rodziców zastępczych;
- ✓ Wzmocnienie roli lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie realizacji zadań z zakresu terapii uzależnień;
- ✓ Organizacja zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
- ✓ Rozwój doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży;
- ✓ Utworzenie gminnego klubu abstynenckiego i grupy wsparcia;
- ✓ Utworzenie rodzinnego domu pomocy;

---

<sup>7</sup> [https://www.polskawliczbach.pl/gmina\\_Klucze#poziom-przestepczosci](https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Klucze#poziom-przestepczosci), dostęp: 15.01.2022.



- ✓ Stworzenie kompleksowego systemu informacji turystycznej w gminie.
- ✓ Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i osób starszych;
- ✓ Unowocześnienie narzędzi komunikacji z mieszkańcami.<sup>8</sup>

## **5. WIZJA ROZWOJU SPOŁECZNEGO GMINY KLUCZE**

W procesie opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klucze na lata 2022-2032 sformułowano następujące założenia wizji rozwoju społecznego gminy.

WIZJA:

Gmina Klucze będzie dążyć do zrównoważonego rozwoju opartego o lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe we współpracy z mieszkańcami gminy, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami realizującymi zadania pożytku publicznego oraz działającymi na jej terenie przedsiębiorstwami, w tym przedsiębiorstwami społecznymi. Dzięki temu gmina będzie stanowić bezpieczną przestrzeń do życia dla wszystkich, niezależnie od wieku, stanu zdrowia oraz sytuacji społecznej.

W tym celu gmina Klucze, we współpracy z podmiotami społecznymi i prywatnymi, prowadzić będzie spójną i kompleksową politykę społeczną mającą na celu podniesienie jakości życia jej mieszkańców.

## **6. CELE I WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII.**

W oparciu o zidentyfikowane w trakcie analizy danych zastanych oraz badań terenowych problemy sformułowano następujący cel główny oraz 3 cele strategiczne:

**CEL GŁÓWNY:**

Poprawa jakości życia mieszkańców gminy poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych.

---

<sup>8</sup> Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej gminy Klucze w zakresie usług społecznych, Swarmcheck 2021.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:	WSKAŹNIKI REALIZACJI:
<p>Utworzenie bazy usług społecznych, świadczonych w CUS.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba dostępnych baz usług społecznych świadczonych w CUS.</li> </ul>
<p>Wdrażanie nowych usług społecznych zarówno dla ogółu mieszkańców gminy, jaki i osób, rodzin, grup społecznych o określonych potrzebach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba nowych usług społecznych wdrożonych w gminie.</li> </ul>
<p>Wzmacnianie współpracy lokalnych dostawców usług społecznych z lokalną społecznością.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba inicjatyw zrealizowanych przez podmioty świadczące usługi społeczne z udziałem wolontariuszy;</li> <li>• Liczba wolontariuszy zaangażowanych we współpracę z podmiotami świadczącymi usługi społeczne.</li> </ul>

### CEL STRATEGICZNY 1:

Wzmocnienie systemu wsparcia rodziny z uwzględnieniem warunków do rozwoju rodzin oraz rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego z życiem rodzinnym.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:	WSKAŹNIKI REALIZACJI:
<p>Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom z potrzebą ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności, problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-byt dożywianiem wszystkich dzieci, które tego wymagają. Zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych.</p> <p>Zapewnienie dostępu do bezpłatnego specjalistycznego poradnictwa dla rodzin (porady</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba rodzin, których główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,</li> <li>• Liczba rodzin/dzieci, które skorzystały z pomocy w formie dożywiania,</li> <li>• Liczba rodzin, których główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności,</li> <li>• Liczba rodzin, która skorzystała z poradnictwa specjalistycznego,</li> <li>• Liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych objętych wsparciem asystentów rodziny,</li> <li>• Liczba rodzin, które osiągnęły poprawę w funkcjonowaniu zgodnie z obowiązującymi normami społecznymi, w tym liczba rodzin, które zakończyły pozytywnie współpracę z asystentem rodziny,</li> <li>• Liczba zatrudnionych asystentów rodziny,</li> <li>• Liczba miejsc w żłobkach, przedszkolach i klubach dziecięcych,</li> <li>• Odsetek dzieci objętych opieką w żłobku lub klubie dziecięcym,</li> <li>• Liczba prognoz dot. ilości osób w danym roczniku wchodzącym w wiek edukacji</li> </ul>

<p>prawne, pedagogiczne, psychologiczne).</p> <p>Wspieranie rodzin zagrożonych kryzysem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez asystenta rodziny.</p> <p>Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.</p> <p>Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach, przedszkolach i klubach dziecięcych.</p> <p>Monitorowanie liczby odbiorców usług z zakresu opieki nad małym dzieckiem, m.in. w celu odpowiedniego zaplecza kadrowo-instytucjonalnego w placówkach edukacji przedszkolnej i szkolnej.</p> <p>Zwiększenie liczby miejsc świetlicach oraz placówkach wsparcia dziennego.</p> <p>Wprowadzenie stałego, bezpłatnego wsparcia psychologicznego dla wszystkich grup społecznych.</p> <p>Wprowadzenie holistycznego podejścia do rozwiązywania problemów rodziny.</p> <p>Odpowiednie wsparcie psychologiczne i wychowawcze rodzin i ich członków.</p> <p>Reintegracja społeczno- zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bezrobotnych kobiet oraz osób z niepełnosprawnością.</p> <p>Utworzenie Rodzinnego domu pomocy</p>	<p>przedszkolnej i szkolnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba miejsc w świetlicach oraz placówkach wsparcia dziennego,</li> <li>• Liczba rodzin/osób korzystających z bezpłatnego wsparcia psychologicznego,</li> <li>• Liczba osób korzystających ze wsparcia pedagogicznego,</li> <li>• Odsetek osób bezrobotnych wśród mieszkańców gminy z uwzględnieniem danych dotyczących kobiet i mężczyzn.</li> <li>• Liczba utworzonych Rodzinnych domów pomocy.</li> <li>• Liczba utworzonych mieszkań komunalnych,</li> <li>• Liczba utworzonych mieszkań socjalnych.</li> </ul>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

**CEL STRATEGICZNY 2:**

Poprawa dostępu do usług społecznych z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego oraz rehabilitacji.

Kierunki działań:	Wskaźniki realizacji:
<p>Rozszerzanie oferty usług dla osób niesamodzielnych i ich opiekunów.</p> <p>Zwiększanie dostępu do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w miejscu zamieszkania ich odbiorcy. Zwiększenie liczby mieszkań treningowych. Rozwój usług z zakresu wsparcia opiekunów osób niesamodzielnych (edukacja, wsparcie psychologiczne).</p> <p>Zwiększenie wsparcia dla seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin poprzez zapewnienie domowych wizyt lekarskich i opieki pielęgniarskiej oraz fizjoterapii dla najbardziej potrzebujących.</p> <p>Utworzenie Punktu Poradnictwa Specjalistycznego w ramach współpracy CUS ze specjalistami, których kompetencje pozwolą np. wspierać rodziców, których mają problemy wychowawcze lub osoby, których problemy są związane z kryzysem zdrowia psychicznego.</p> <p>Utworzenie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla mieszkańców gminy Klucze.</p> <p>Rozwijanie i poszerzanie działań z obszaru profilaktyki i edukacji zdrowotnej.</p> <p>Rozwój usług dla osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów.</p> <p>Organizacja cyklicznych warsztatów dla rodziców i nauczycieli związanych z wczesnym wykrywaniem problemów psychicznych.</p> <p>Rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi, seniorów, osób z niepełnosprawnością.</p> <p>Zorganizowanie kampanii społecznej akcentującej problem przemocy w rodzinie.</p> <p>Wzmocnienie lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie terapii uzależnień.</p> <p>Wprowadzenie stałego, bezpłatnego wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla osób z problemem uzależnień i ich rodzin.</p> <p>Utworzenie grup samopomocowych: AA, AL.-ANON, DDA na terenie gminy Klucze.</p> <p>Wprowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.</p> <p>Rozwijanie odpowiedzialnej polityki informacyjnej na temat zachowań samobójczych oraz czynników ryzyka i czynników chroniących z nimi związanych.</p> <p>Zapewnienie dostępu osobom w kryzysie psychicznym do konsultacji za pośrednictwem narzędzi teleinformatycznych (w tym telefony</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba rodzinnych domów pomocy w gminie,</li> <li>• Liczba odbiorców usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych,</li> <li>• Odsetek osób w wieku 75+ objętych usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,</li> <li>• Liczba odbiorców usług społecznych adresowanych do opiekunów osób z niepełnosprawnością,</li> <li>• Liczba odbiorców usług społecznych adresowanych do osób z niepełnosprawnością,</li> <li>• Liczba uczestników warsztatów dla rodziców i nauczycieli związanych z wczesnym wykrywaniem problemów psychicznych;</li> <li>• Liczba osób korzystających z domowych wizyt lekarskich, opieki pielęgniarskiej oraz fizjoterapii dla najbardziej potrzebujących;</li> <li>• Liczba działających Punktów Poradnictwa Specjalistycznego;</li> <li>• Liczba zrealizowanych działań z Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego;</li> <li>• Liczba zrealizowanych inicjatyw z obszaru profilaktyki i edukacji zdrowotnej w podziale na grupy wiekowe odbiorców;</li> <li>• Liczba oferowanych form spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi,</li> <li>• Liczba osób biorąca udział w oferowanej formie spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi, seniorów, osób z niepełnosprawnością,</li> <li>• Liczba zorganizowanych kampanii społecznych nt. problemu przemocy w rodzinie,</li> <li>• Liczba lokalnych organizacji pozarządowych oferujących terapię uzależnień dla mieszkańców gminy,</li> <li>• Liczba osób/rodzin korzystających z bezpłatnego wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin,</li> <li>• Liczba działających grup samopomocowych: AA, AL.-ANON, DDA dla osób uzależnionych;</li> <li>• Liczba osób uczestniczących w zajęciach profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,</li> <li>• Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, konkursów, akcji, szkoleń i innych przedsięwzięć edukacyjnych,</li> <li>• Liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji, szkoleń i innych przedsięwzięć edukacyjnych,</li> <li>• Liczba osób korzystających z pomocy Punktu Poradnictwa Specjalistycznego,</li> <li>• Liczba/nakład wydanych, upowszechnionych materiałów edukacyjnych,</li> <li>• Liczba zawartych porozumień współpracy z Izłą wytrzeźwień.</li> </ul>

<p>wsparcia i zaufania, poradnie internetowe, infolinie i linie wsparcia), dostosowanej do potrzeb osób w różnym wieku.</p> <p>Rozwój kompetencji pracowników ochrony zdrowia, pracowników oświaty, pomocy społecznej, służb mundurowych, osób duchownych i innych grup zawodowych, jeśli chodzi o wczesne wykrywanie symptomów zachowań samobójczych oraz podejmowania interwencji wobec osób przejawiających zachowania samobójcze.</p> <p>Zwiększenie wsparcia dla seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin poprzez utrzymanie i rozwój dziennych ośrodków wsparcia i rehabilitacji.</p> <p>Utworzenie i prowadzenie miejsc specjalistycznej opieki i rehabilitacji dla osób niesamodzielnych.</p> <p>Zainicjowanie grup samopomocowych dla członków rodzin, które borykają się z różnymi kryzysami.</p> <p>Rozwijanie i poszerzanie działań z obszaru profilaktyki i edukacji zdrowotnej.</p> <p>Nawiązanie współpracy z podmiotem zewnętrznym tj. Izba wytrzeźwień</p> <p>Dostosowanie wejścia dla osób z niepełnosprawnością do budynku Przychodni w Bydlinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba oferowanych form wsparcia spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.</li> <li>• Liczba dostosowanych wejść dla osób z niepełnosprawnością do budynku Przychodni w Bydlinie.</li> </ul>
--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

### CEL STRATEGICZNY 3:

Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców gminy Klucze.

Kierunki działań:	Wskaźniki realizacji:
<p>Rozwój edukacji społecznej poprzez inicjatywy na rzecz mieszkańców.</p> <p>Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców gminy w procesie podejmowania decyzji poprzez powołanie Rady Seniorów i Rady Młodzieżowej przy Radzie Gminy Klucze.</p> <p>Promocja i rozwój wolontariatu wśród i na rzecz mieszkańców, w tym wśród dzieci i młodzieży oraz seniorów.</p> <p>Organizowanie i promowanie konsultacji społecznych oraz innych form partycypacji społecznej.</p> <p>Powierzanie podmiotom trzeciego sektora do realizacji zadań publicznych oraz udzielanie wsparcia pozafinansowego.</p> <p>Wzmocnienie działań na rzecz integracji społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba ogłoszonych konsultacji społecznych i innych form partycypacji,</li> <li>• Liczba powołanych Rad Seniorów,</li> <li>• Liczba powołanych Rad Młodzieżowych,</li> <li>• Liczba osób, która wzięła udział w ww. działaniach, projektach i inicjatywach podjętych wspólnie przez samorząd oraz podmioty trzeciego sektora,</li> <li>• Liczba działań, projektów i inicjatyw podjętych wspólnie przez samorząd oraz podmioty trzeciego sektora,</li> <li>• Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy oraz z siedzibą w gminie,</li> <li>• Liczba zrealizowanych zadań, które powierzono podmiotom trzeciego sektora,</li> <li>• Wysokość środków przeznaczonych dla NGO na realizację powierzonych zadań,</li> <li>• Liczba wdrożonych narzędzi informatycznych do komunikacji mieszkańców z władzami lokalnymi,</li> <li>• Liczba szkół współpracujących z organizacjami pozarządowymi,</li> <li>• Liczba zorganizowanych festiwali oraz warsztatów dla różnych grup wiekowych, oraz grup społecznych w tym dla osób z</li> </ul>

<p>mieszkańców gminy.</p> <p>Rozwój nowoczesnych form komunikacji na linii mieszkańcy-władze lokalne.</p> <p>Zwiększenie uczestnictwa młodzieży w podejmowaniu decyzji publicznych.</p> <p>Zachęcanie szkół do współpracy z NGO.</p> <p>Organizowanie festiwali oraz warsztatów dla różnych grup wiekowych oraz grup społecznych w tym dla osób z niepełnosprawnością.</p> <p>Rozszerzenie oferty z zakresu organizacji czasu wolnego mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodziców i opiekunów dzieci, seniorów oraz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin.</p>	<p>niepełnosprawnością.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba odbiorców usług z zakresu organizacji czasu wolnego, w tym rodziców/ opiekunów dzieci, seniorów, oraz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin.</li> </ul>
----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

## 7. RAMY FINANSOWE STRATEGII.

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie. Wymóg określenia ram finansowych wynika bezpośrednio z art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. z ustawy o pomocy społecznej. Zakres realizacji strategii w dużej mierze uzależniony jest od możliwości finansowych gminy Klucze, co będzie uwzględnione rokrocznie w uchwałach budżetowych. Warto podkreślić, że założenia strategii zakładają współpracę i szerokie włączenie podmiotów środowiska lokalnego w realizację zadań i projektów wg przyjętych w Strategii kierunków.

Szereg działań wykracza jednak poza standardowe zadania gminy, a ich zakres uzależniony jest od współpracy partnerskiej lokalnych podmiotów i wspólne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym środków z budżetu państwa czy Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego czy Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Niewątpliwie głównym źródłem finansowania Strategii będą środki gminy Klucze. Część działań może być sfinansowana dzięki współpracy Samorządu Gminy z Powiatem Olkuskim, a także Samorządem Województwa Małopolskiego, na podstawie zawartych porozumień. Dodatkowo szereg inicjatyw z zakresu polityki społecznej realizowanych przez organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, może być sfinansowana ze środków gminnych dedykowanych realizacji zadań publicznych. Założono również, że znaczna część środków na lokalną politykę społeczną będzie pochodziła z budżetu państwa (m.in. subwencja ogólna, dotacje celowe) w ramach programów rządowych i resortowych, jak np. Pomoc państwa w zakresie dożywiania, Senior+, NOWEFIO czy Wieloletniego Programu na Rzecz Osób Starszych „Aktywni+”. Ponadto środki finansowe na realizację

zamierzonych działań mogą pochodzić również z Funduszu Pracy, NFZ, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Należy również podkreślić, że skuteczność wdrożenia zapisów Strategii będzie zależała od środków finansowych, posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy i inne podmioty uczestniczące w jej realizacji, na opracowanie i realizację innych przedsięwzięć i projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Głównym celem niniejszego dokumentu jest wyznaczenie kierunków strategicznych rozwoju społecznego gminy Klucze Strategii. W związku z powyższym przyjęto, że określanie szczegółowego budżetu mija się z celem, tym bardziej, że ma ona 10-letni okres obowiązywania. W tym czasie mogą zaś nastąpić różne zmiany wynikające m.in. z czynników zewnętrznych, wyników monitoringu Strategii, a także aktualnej sytuacji społeczno- gospodarczej w gminie Klucze.

## **8. PROGRAMY I PROJEKTY.**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klucze będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy<sup>9</sup>:

- ✓ Program Usług Społecznych w Gminie Klucze,
- ✓ Program Osłonowym „Posilek w szkole i w domu”,
- ✓ Gminny Program Wspierania Rodziny,
- ✓ Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie,
- ✓ Program „Opieka wytchnieniowa”,
- ✓ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- ✓ Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- ✓ Wieloletni Program Współpracy Gminy Klucze z organizacjami pozarządowymi,
- ✓ Program Polityki na Rzecz Osób Starszych,
- ✓ Program Polityki na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami.

## **9. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.**

Zgodnie z uchwałą nr XLII/255/2021 Rady Gminy Klucze z dnia 26 marca 2021 r. jednostką odpowiedzialną za przygotowanie projektu Strategii był Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczach. Pracowników Ośrodka wspierał publiczno-społeczno-prywatny zespół zadaniowy powołany przez Wójta Gminy. W jego skład weszli przedstawiciele Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnego Zespołu Oświaty, Gminnego Ośrodka Kultury, Komisariatu Policji w Kluczach, Powiatowego Urzędu Pracy w Olkuszu, Małopolskiego Szpitala Chorób Płuc i Rehabilitacji w Jaroszewcu, Pełnomocnik Wójta

---

<sup>9</sup> Przy założeniu, że część dotychczas realizowanych programów będzie w dalszym ciągu dofinansowywana przez resort rodziny i polityki społecznej.

ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także osoby oddelegowane przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach, Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „KLUCZ”, Stowarzyszenie Forum Oświatowe KLUCZE, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną- Koło w Wolbromiu, Stowarzyszenie NIKIFOR, Środowiskowy Dom Samopomocy w Kolbarku, Spółdzielnię Socjalną „OPOKA”, Spółdzielnię Socjalną „Małopolanin” oraz Kierownik ds. Rekrutacji i Rozwoju Przedsiębiorcy- Velvet Care Sp. z o.o., Dyrektor Glassolutions w Jaroszowcu i przedstawiciel HR Business Partner.

Koordynatorem realizacji działań określonych w dokumencie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2032, zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, będzie Centrum Usług Społecznych w Kluczach, w które to przekształcono Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie uchwały Rady Gminy nr LIV/334/2021 z dnia 10 grudnia 2021 r.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Centrum Usług Społecznych.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane zaproponowane wcześniej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.



## Spis rysunków:

Rysunek 1: Gminy wchodzące w skład powiatu olkuskiego.

Rysunek 2: Liczba ludności w gminach powiatu olkuskiego w 2020 roku.

Rysunek 3: Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w gminie Klucze w latach 2016-2020.

Rysunek 4: Wartości współczynnika feminizacji w gminie Klucze w latach 2016-2020.

Rysunek 5: Struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców gminy Klucze w latach 2016-2020.

Rysunek 6: Wartości współczynników obciążenia demograficznego w gminie Klucze w latach 2016-2020.

Rysunek 7: Wartości współczynników małżeństw w gminie Klucze w latach 2016-2020.

Rysunek 8: Liczba mieszkań w gminie Klucze w latach 2016 -2020.

Rysunek 9: Wartość dodatków mieszkaniowych w gminie Klucze w latach 2016 -2020.

Rysunek 10: Procent mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Klucze w 2020 r.

Rysunek 11: Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w gminach powiatu olkuskiego w 2020 r.

Rysunek 12: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminach powiatu olkuskiego w 2020 r.

Rysunek 13: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Klucze w latach 2016 - 2020.

Rysunek 14: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym wg płci w gminie Klucze w latach 2016 - 2020.

Rysunek 15: Współczynniki skolaryzacji na poziomie podstawowym w gminie Klucze w latach 2016 - 2020.

Rysunek 28: Liczba żłobków oraz klubów dziecięcych w powiecie oluskim i gminie Klucze w 2020 r.

Rysunek 17: Liczba dzieci w wieku do 3 roku życia oraz liczba i procent dzieci w objętych opieką żłobkową w gminie Klucze w latach 2016 - 2020.

Rysunek 18: Działania w zakresie leczenia odwykowego podejmowane wobec mieszkańców gminy Klucze przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2016 – 2019.

Rysunek 29: Liczba rodzin, które otrzymały wsparcie z powodu alkoholizmu na tle liczby rodzin, które uzyskały wsparcie w ramach pomocy społecznej w gminie Klucze w latach 2016 – 2019.

Rysunek 20: Liczba nietrzeźwych kierowców, udzielonych mandatów za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych oraz liczba interwencji domowych w związku używaniem alkoholu w gminie Klucze w latach 2016 – 2019.

Rysunek 30: Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie z uwzględnieniem płci dorosłych oraz dzieci w gminie Klucze w latach 2018 – 2020.

Rysunek 22: Liczba osób, które objęta pomocą w związku z przemocą w rodzinie w formie poradnictwa w gminie Klucze w latach 2018 – 2020.

Rysunek 23: Zatrudnienie w pomocy społecznej w liczbie osób i etatów w gminie Klucze w latach 2018 – 2020.

Rysunek 31: Liczba osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej oraz kwota świadczeń w gminie Klucze w latach 2018 – 2020.

Rysunek 25: Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Klucze w latach 2018 – 2020.

Rysunek 26: Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu „Posiłek w szkole i domu” w gminie Klucze w latach 2019 – 2020.

Rysunek 27: Liczba wydanych posiłków i ich koszt w ramach programu „Posiłek w szkole i domu” w gminie Klucze w latach 2019 – 2020.

### **Spis tabel:**

Tabela 1. Charakterystyka placówek oświatowych w powiecie olkuskim i gminie Klucze w 2020 r.

Tabela 2. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dla osób poniżej i powyżej 16 roku życia w latach 2018-2020 w powiecie olkuskim.

Tabela 3. Mieszkańcy gminy Klucze zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu według przyczyny w 2020 r.